

ZÁKLADNÍ RÁMEC DOPROVÁZENÍ

OBSAH

1.	ÚVODNÍ SLOVO – PROČ VZNIKL TENTO MATERIÁL	4
2.	O DOKUMENTU	
2.1	Struktura materiálu	8
2.2	Komu je materiál určen	8
2.3	Použité zkratky a pojmy	9
3.	DOPROVÁZENÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ	10
3.1	Legislativní a metodické vymezení služby doprovázení	10
3.2	Odkazy k odborným materiálům činností doprovázení	11
3.3	Hlavní principy doprovázení	11
3.4	Vymezení obsahu a rozsahu doprovázení	12
4.	PORADENSTVÍ	13
4.1	Smysl/Cíl	13
4.2	Obsah	13
4.3	Forma	14
4.4	Rozsah a úhrada	14
4.5	Práva a povinnosti doprovázející organizace	14
4.6	Práva a povinnosti pěstouna	16
4.7	Dobrá praxe	16
4.8	Doporučení	17
5.	SLEDOVÁNÍ NAPLŇOVÁNÍ DOHODY	18
5.1	Smysl/cíl	18
5.2	Obsah	18
5.3	Forma	18
5.4	Rozsah a úhrada	19
5.5	Práva a povinnosti doprovázející organizace	19
5.6	Práva a povinnosti pěstouna	21
5.7	Dobrá praxe	21
5.8	Doporučení	22
6.	ODBORNÁ POMOC	23
6.1	Smysl/Cíl	23
6.2	Obsah	23
6.3	Forma	24

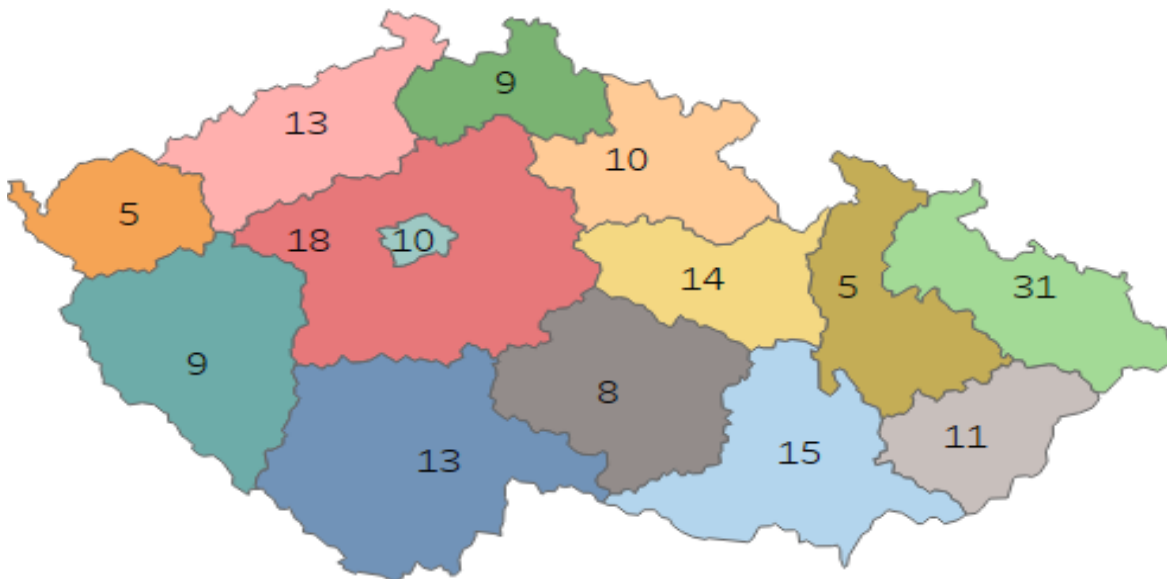

6.4	Rozsah a úhrada	24
6.5	Práva a povinnosti doprovázející organizace	24
6.6	Práva a povinnosti pěstouna	25
6.7	Dobrá praxe	26
6.8	Doporučení	26
7.	VZDĚLÁVÁNÍ	27
7.1	Smysl/cíl	27
7.2	Obsah	27
7.3	Forma	28
7.4	Rozsah a úhrada	28
7.5	Práva a povinnosti doprovázející organizace	29
7.6	Práva a povinnosti pěstounů	30
7.7	Dobrá praxe	30
7.8	Doporučení	31
8.	PODPORA SOUNÁLEŽITOSTI	32
8.1	Smysl/cíl	32
8.2	Obsah	32
8.3	Forma	33
8.4	Rozsah a úhrada	33
8.5	Práva a povinnosti doprovázející organizace	34
8.6	Práva a povinnosti pěstouna	35
8.7	Dobrá praxe	36
8.8	Doporučení	36
9.	ZAJIŠTĚNÍ PÉČE O SVĚŘENÉ DÍTĚ	37
9.1	Smysl/cíl	37
9.2	Obsah	37
9.3	Forma	37
9.4	Rozsah a úhrada	37
9.5	Práva a povinnosti doprovázející organizace	38
9.6	Práva a povinnosti pěstounů	39
9.7	Dobrá praxe	39
9.8	Doporučení	39
10.	ZÁVĚREM	40

Česká republika dlouhodobě podporuje rozvoj pěstounské péče, která je legislativně zakotvena v zákonech č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a č. 359/1999 Sb., zákon o sociálně-právní ochraně dětí. V souvislosti s novelou zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (ZSPOD), bylo v roce 2013 nově zakotveno také tzv. doprovázení pěstounů.

Doprovázení pěstounských rodin je klíčovým mechanismem pro zajištění kvality poskytované pěstounské péče. Samotný pojem „doprovázení“ však není jasně definován ani legislativně ukotven, jeho podstata (obsah a rozsah) se odvozuje od práv a povinností pěstounů, které jsou legislativou definované. I přes jistou úroveň standardizace systému ochrany ohrožených dětí se po deseti letech fungování doprovázejících organizací ukazuje potřeba sjednocení přístupů a postupů doprovázejících organizací.

MPSV v roce 2023 evidovalo 171 subjektů (dle sídla organizací), jimž bylo vydáno pověření dle § 48, odst. 2, písm. d) a f) ZSPOD. Jak je patrné z obrázku 1, není jejich rozložení v rámci České republiky rovnoměrné. Jejich počet nesouvisí pouze s počtem pěstounů, kteří na daném území žijí, ale i se skutečností, zda v daném regionu pěstouny doprovázejí také samotné orgány sociálně-právní ochrany.

Obr. 1: Počty doprovázejících subjektů (dle sídla organizací), Zdroj: MPSV 31. 12. 2023 (bez doprovázejících OSPOD)

Současná situace dovoluje, aby si každá doprovázející organizace více méně definovala své vlastní pojetí doprovázení. V České republice by tak mohlo existovat až 171 různých výkladů obsahu a rozsahu doprovázení, které by sice měly mít společné jádro odvozené z práv a povinností pěstounů, ale toto jádro může nabývat velmi různých podob realizace.

To na první pohled může působit jako výhoda. Často je například zdůrazňována flexibilita doprovázení, jehož obsah a rozsah může doprovázející organizace přizpůsobit potřebám pěstouna. Volnost v definici doprovázení v praxi vede také k tomu, že obsah a rozsah doprovázení se využívá jako „konkurenční výhoda“ doprovázející organizace při uzavírání dohod s novými pěstouny nebo při tzv. přetahování pěstounů od jiných doprovázejících organizací.

Z pohledu pěstounů se však tyto dvě zmíněné výhody mohou změnit v diskriminační mechanismus. Pokud není jasně definován minimální obsah a rozsah doprovázení, nemohou se pěstouni efektivně dožadovat svých práv. Pěstoun sám může těžko rozhodnout, zda dostává od doprovázející organizace adekvátní podporu, protože nemá možnost tuto podporu porovnat s nějakým očekávaným standardem podpory.

Nejasnost ohledně rozsahu a obsahu doprovázení navíc dále diskriminuje pěstouny, kteří nemají dostatečné schopnosti, znalosti nebo možnosti komparace nabídky jednotlivých doprovázejících organizací mezi sebou.

Je také nereálné, že by pěstouna doprovázela organizace z jiného regionu; pěstoun je tedy odkázán především na služby doprovázejících organizací v jeho regionu, a to i v případě, kdy rozsah a obsah jimi nabízeného doprovázení je znatelně horší než u organizací, které působí v jiném regionu.

Dalším důsledkem nejednotnosti výkladu obsahu, kvality a rozsahu doprovázení jsou také následující skutečnosti:

- **různá kvalita doprovázení v různých organizacích a různých regionech:**

Pokud není definován minimální (referenční) obsah a rozsah doprovázení, lze kvalitu stanovit pouze jako relativní srovnání doprovázení mezi doprovázejícími organizacemi v daném regionu. To znamená, že úroveň minimální kvality bude stanovena podle činností nejhorší organizace a maximální podle činností nejlepší organizace, a to pouze z těch, které jsou porovnávány. Optimální obsah a rozsah doprovázení je pak odvozen od poskytovaných činností organizací, ne od potřeb pěstouna nebo záměru státu, jakou roli v systému má doprovázení plnit. V každém regionu je kvalita stanovena jen relativně, v rámci porovnávaných organizací – tzn. kvalita bude v každém regionu jiná.

- **různá očekávání státní správy (OSPOD, krajské úřady), co má doprovázející organizace řešit a zajišťovat:**

OSPOD a krajské úřady mohou mít rozdílnou představu o tom, co má doprovázející organizace pro pěstouny zajišťovat, než mají doprovázející organizace. Bez referenčního rámce, co je doprovázející organizace povinna minimálně poskytovat, je dohoda mezi oběma stranami výsledkem vyjednávání. Tento výsledek však nemusí být v zájmu a ku prospěchu pěstounů. Zároveň konflikty o rozsahu a obsahu doprovázení mohou zhoršit spolupráci mezi OSPOD a doprovázející organizací, tato spolupráce je ale klíčová pro zajištění nejlepšího zájmu dítěte.

- **různá očekávání pěstounů o tom na jakou podporu mají nárok, jaké mají povinnosti a z toho plynoucí nespokojenost s doprovázející organizací:**

V praxi se v poslední době objevují názory pěstounů, že doprovázení je zbytečné a nepotřebují ho; jsou zveřejňovány i negativní ohlasy na kvalitu doprovázení. Ukazuje se, že mnoho pěstounů nechápe zcela jasně, co může od své doprovázející organizace požadovat a co už ne; smysl doprovázení jim není vždy jasný. Bez referenčního rámce, který jasně definuje, jakou podporu a v jakém rozsahu mohou očekávat vždy a zdarma, která podpora se poskytuje pouze v indikovaných případech a za určitých podmínek, a jakou podporu mohou vyžadovat za úplatu a za jakých podmínek, může mít řada pěstounů nereálná očekávání od doprovázení, která jsou zdrojem nespokojenosti s doprovázející organizací.

- **nemožnost transparentně definovat objektivní nákladovost služby, protože není jasné, z jakého základu činností ji počítat:**

Doprovázení je spojeno s finančním příspěvkem, který doprovázející organizace dostávají od státu. Za situace, kdy každá doprovázející organizace poskytuje jiný rozsah a obsah podpory, vykazuje každá organizace také jinou výši nákladů. Náklady na doprovázení na jednu rodinu v různých organizacích se pak od sebe mohou lišit i v řádech desítek tisíců za rok. Bez referenčního rámce, který definuje, jaký

obsah a rozsah podpory je organizace povinna pěstounovi poskytovat, nelze objektivně stanovit náklady na doprovázení, protože není jasné, z čeho je odvodit.

- **nemožnost standardizovaného sledování a vyhodnocování dopadu služby na dítě a pěstounskou rodinu, a tím poskytování záruky, že doprovázení je kvalitní službou:**

Pokud není standardizován minimální obsah a rozsah služby, nelze službu, její efektivitu a její dopady na pěstounské rodiny objektivně vyhodnotit a zobecnit. Pokud každá rodina získá jinou míru podpory, nelze efekt podpory mezi sebou porovnávat. Stát tak ztrácí možnost smysluplně vyhodnocovat, zda je doprovázení poskytováno hospodárně, smysluplně a efektivně. Bez objektivní zpětné vazby není možné ani danou službu v dlouhodobém horizontu zlepšovat, protože dochází k upřednostňování potřeb poskytovatele služby a potlačování potřeb příjemce služby.

S ohledem na problémy a komplikace, které chybějící jasná a srozumitelná definice obsahu a rozsahu doprovázení přináší, iniciovala Nadace Sirius vznik pracovní skupiny, která se pokusila základní definici doprovázení vytvořit v podobě tohoto dokumentu. Materiál, který držíte v rukou, nevznikl ani jednoduše, ani rychle. Po dobu dvanácti měsíců se pravidelně scházeli zástupci šesti různě velikých doprovázejících organizací (zastoupeny byly velké organizace nad 400 doprovázených rodin i střední a malé DO) a intenzivně diskutovali a hledali shodu na obsahu, rozsahu a kritériích kvality každé dílčí činnosti realizované v rámci doprovázení. Proběhlo celkem 20 setkání, která představují přibližně 60 hodin diskusí. Další hodiny práce věnovali zapojení odborníci materiálu individuálně. Tento materiál mohl vzniknout pouze díky jejich velkému nasazení a vytrvalosti.

Věříme, že na základě tohoto materiálu bude možné začít sjednocování praxe v oblasti doprovázení, které povede k větší transparentnosti, sladění očekávání jednotlivých aktérů, vyšší kvalitě a udržení jednotného standardu doprovázení.

DANA LIPOVÁ
ředitelka Nadace Sirius

Představu o tom, co v obecné rovině doprovázení v praxi znamená, lze **odvodit ze zákona**, souvisejících předpisů a **standardů kvality** pro výkon sociálně-právní ochrany. **Rozdíly v chápání** klíčových aspektů doprovázení se však promítají do rozdílné kvality služby, **do poskytovaného rozsahu, formy** a také do **požadavků na finanční spoluúčast pěstounů**. A to i přesto, že jsou doprovázející organizace **metodicky vedeny** z příslušných **krajských úřadů**, jsou povinné dodržovat platné zákony, doporučení a pokyny MPSV. Kontrolním úřadem pro **inspekci** standardů výkonu SPOD je **MPSV**.

Cílem tohoto dokumentu je proto předložit desetiletou praxí podloženou a jasně **popsanou definici základního rámce činností** (obsah, rozsah a kvalita) doprovázení, která srozumitelně a jednoznačně stanoví, co může **pěstoun (a další aktéři)** od **doprovázení očekávat nebo požadovat**.

Materiál čerpá především ze **zkušeností a znalostí** doprovázejících organizací a reflektuje jimi ověřenou **dobrou praxi**. Cílem materiálu je také najít, resp. definovat **odborný konsenzus** jak v oblasti praktické, tak teoretické.

Vymezení základního rámce činností doprovázení pomůže zároveň **podpořit pozitivní hodnocení této služby** a působit preventivně tam, kde je hodnocení negativní a kde se objevují hlasy, které dávají kvalitu doprovázení do souvislosti s odchody pěstounů. Nepřesné vymezení činností doprovázení totiž umožňuje různé interpretace smyslu, obsahu a rozsahu doprovázení dílčími aktéry a vyvolává nepochopení a averze. Někteří pěstouni tak mohou chápat doprovázející organizace více jako kontrolní subjekt, který reportuje jejich péči pracovníkům OSPOD, než jako subjekt, který je **podporuje a pomáhá jim řešit problémy spojené s péčí o dítě**.

Autoři tohoto dokumentu jsou přesvědčeni, že jednotně definovaný základní rámec činnosti doprovázení s ohledem na obsah (zahrnující doporučené odborné přístupy), rozsah a formu poskytovaných služeb může sloužit jako **východisko pro žádoucí změnu a zajištění kvalitního, stabilního a efektivního doprovázení pěstounských rodin**.

2.1 STRUKTURA MATERIÁLU

Struktura materiálu vychází ze **základních činností**, které se v rámci doprovázení realizují, ty představují jednotlivé kapitoly. Všechny kapitoly mají stejnou vnitřní strukturu, aby umožnily rychlou orientaci v textu. Vždy je vymezen **cíl** dané činnosti, její základní **obsah, forma a rozsah**, popis **právo a povinností** doprovázející organizace i pěstouna v rámci této činnosti, stanovisko k úhradě činnosti, je zde sdílena **dobrá praxe** organizací a uvedeno následné **doporučení** pro tuto činnost.

2.2 KOMU JE MATERIÁL URČEN

Materiál je určen **všem cílovým skupinám**, které se se **službou doprovázení setkávají** ve svém životě, ať pracovním, či osobním. Je sestaven tak, aby byl srozumitelný pěstounům, pracovníkům doprovázejících organizací, pověřeným osobám k výkonu sociálně-právní ochrany, které realizují doprovázení pěstounů, pracovníkům orgánů sociálně-právní ochrany dětí, soudcům a dalším pracovníkům soudů, metodikům krajských úřadů nebo úřadů práce, metodikům MPSV, inspektorům zajišťujícím kontrolu standardů doprovázení, ale i poslancům a senátorům a dalším osobám, které se o doprovázení zajímají. Materiál není napsán tak, aby byl určen přímo dětem, ale je možné, aby doprovázející pracovník s pomocí tohoto materiálu dětem s ohledem na věk a vospělost dítěte **srozumitelným způsobem vysvětlil**, proč navštěvuje rodinu, v čem služba doprovázení pomáhá pěstounům a v čem může pomoci dítěti samotnému.

2.3 POUŽITÉ ZKRATY A POJMY

ZSPOD	zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
PO	pověřená osoba dle ZSPOD
DO	doprovázející organizace
DP	doprovázející, resp. klíčový sociální pracovník
PP	pěstounská péče
SPOD	sociálně-právní ochrana dětí
OSPOD	orgán sociálně-právní ochrany dětí
SPVPP	státní příspěvek na výkon pěstounské péče dle ZSPOD
OP	odborná pomoc (§ 47a, odst. 2, písm. c) ZSPOD
IPOD	individuální plán ochrany dítěte
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NRP	Náhradní rodinná péče
CAN	syndrom týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte

- V textu užíváme pro přehlednost generické maskulinum pro označení všech pozic a rolí doprovázející pracovníce/doprovázející pracovník, pěstunek/pěstounů atd. Oslovením pracovník máme tedy na mysli i pracovníce, oslovením pěstoun také pěstounky, poručník – poručnice atd. Pojem „pěstoun“ tak zahrnuje všechny osoby uvedeny v § 2a, písm. b) a c) ZSPOD (osoba pečující a osoby v evidenci), tedy i poručníky.
- Na použité materiály, zdroje a doporučené materiály je odkázáno elektronickou podobou formou hypertextových odkazů.

DOPROVÁZENÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Jak jsme již zmínili výše, cílem tohoto materiálu je **jednoznačně a srozumitelně vymezit definici obsahu a rozsahu doprovázení v podobě základního rámce činností doprovázení**. Při stanovení rámce činností při doprovázení vycházíme z platné legislativy v roce 2023, navazujících vyhlášek a metodických pokynů MPSV. Materiál dále čerpá ze zkušeností a znalostí doprovázejících organizací a reflektuje jimi ověřenou dobrou praxi a je zde promítnut **odborný konsenzus** jak v oblasti praktické, tak teoretické.

Při doprovázení poskytují doprovázející organizace všestrannou pomoc a podporu pěstounům, aby zvládli dobře péči o přijaté dítě, pomohli mu pochopit, co se stalo, že nevyrostá ve své původní biologické rodině. Jsou po boku pěstounům po celou dobu trvání pěstounské péče. Pomáhají jim v této oblasti mnohé pochopit a nahlédnout na vzniklou situaci nebo na ně samotné, a tím celou situaci kolem výchovy a péče o dítě lépe zvládnout.

Práva a povinnosti obou stran jsou ukotveny v **dohodě o výkonu pěstounské péče**, která je na počátku spolupráce uzavírána mezi pěstounem a doprovázející organizací, a která vychází ze zákonných práv a povinností uvedených v zákoně o sociálně-právní ochraně dětí (ZSPOD).

Cílem doprovázení je podpora pěstounů při vytváření **bezpečného a stabilního prostředí pro dítě** a rovněž pomoc a podpora pěstounské rodině toto **přijatému dítěti zabezpečit**. Systém „kontroly“ je **definován sledováním naplňování práv a povinností plynoucích z uzavřené dohody**. Tímto sledováním je realizována sociálně-právní ochrana dítěte v PP.

Doprovázení je podporováno **státním příspěvkem na výkon pěstounské péče (SPVPP)**, na který vzniká nárok doprovázejícímu subjektu **za každou uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péče, bez ohledu na počet svěřených dětí**. SPVPP je určen jednak **na úhradu služeb pro pěstouny** (včetně poradenství a proplácení vybraných služeb do limitů stanovených pravidly DO a Instrukcí náměstkyně pro řízení sekce sociální politiky č. 8/2019 – dále jen Instrukce k využití SPVPP 2019), ale také na **provoz a organizaci DO včetně mezd sociálních, odborných a dalších pracovníků**.

3.1 LEGISLATIVNÍ A METODICKÉ VYMEZENÍ SLUŽBY DOPROVÁZENÍ

Doprovázející organizace se ve své práci i při využití SPVPP řídí platnými zákony, metodikami a pokyny MPSV a vlastními materiály.

ODKAZY NA PLATNÉ ZÁKONY, DOPORUČENÍ A METODICKÉ MATERIÁLY MPSV:

[Úmluva o právech dítěte](#)

[Směrnice o náhradní rodinné péči](#)

[Vyhláška č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení ZSPOD](#)

[Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí](#)

[Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách](#)

[Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních](#)

[Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník](#)

[Informace k dohodám](#)

[Doporučení zástupkyně veřejného ochránce práv](#)

[Instrukce k využití SPVPP](#)

[Metodika doprovázení](#)

[Realizace kontaktů dětí v NRP](#)

[SPOD průvodce úředníka Ministerstva vnitra](#)

3.2 ODKAZY K ODBORNÝM MATERIÁLŮM ČINNOSTÍ DOPROVÁZENÍ

[Kompetenční model doprovázení](#)

[Příprava příbuzenské péče](#)

[Kontakt dětí v NRP](#)

[Metodika pro asistovaný kontakt s biologickou rodinou](#)

[Socioterapeutická metoda pro práci s dítětem – Komunikační bedna](#)

[Socioterapeutická metoda pro práci s dítětem – FOCUS BOX](#)

[Pěstounský plán](#)

[Co je to ACE](#)

[My Backpack](#)

[Trauma](#)

[Moudrost traumatu](#)

[Attachment a komplexní vývojové trauma](#)

[Terapeutické metody pro práci s dětmi](#)

[Pesso Boyden psychomotorické terapie – PBSP](#)

[Videotrénink interakcí – VTI](#)

Ve výčtu odkazů **uvádíme pouze vybrané** metody práce a aktuální odborná témata pro práci s náhradními rodinami, případně pro vzdělávání pracovníků, neznamena to, že v praxi nelze **využít jiné vhodné metody a způsoby práce**.

3.3 HLAVNÍ PRINCIPY DOPROVÁZENÍ

Sestavili jsme deset principů, které by měla mít každá DO **zahrnuté ve svých principech**, příp. **zásadách spolupráce** (v různých obměnách při zachování smyslu a obsahu).

- 1. Ochrana** – prioritou při práci s dítětem je ochrana jeho zájmu, DO má vždy upřednostňovat zájem a blaho dítěte vycházející z [Úmluvy práv dítěte, § 5 ZSPOD](#).
- 2. Respekt** – DP respektuje soukromí pěstounské rodiny, rodinné zvyklosti, do rodiny nevstupuje bez ohlášení a domluvy, v rámci konzultací a návštěv v rodinách se chová ohleduplně, s respektem k názorům pěstounů a dětí, zachovává důstojnost pěstounské rodiny. Při kontaktu s pěstouny a dítětem zachovává profesionalitu, dodržuje etický kodex organizace. DP ví a respektuje, že každá rodina je jedinečná, např. s ohledem na identitu dítěte, jeho zdravotní a sociální situaci. DP hledá řešení podle jejich potřeb, specifik a jedinečnosti.
- 3. Spolupráce** – ve vzájemné komunikaci jsou obě strany rovnocennými partnery.
- 4. Důvěra** – DP a pěstounská rodina budují bezpečný vztah založený na důvěře.
- 5. Právo se rozhodnout** – DO nedělá v rámci uzavřené dohody nic bez souhlasu a vědomí rodiny, DP respektuje, že každý má právo se rozhodnout, vyjma záležitostí mimo zákon nebo vyjma záležitostí trestně-právního charakteru (např. syndrom CAN).

-
6. **Individuální přístup** – DP posuzuje, vyhodnocuje a domlouvá se zvláště s každou pěstounskou rodinou a s dítětem tak, aby přesně cílil na to, s čím může poradit a poskytnout pomoc nebo další služby.
  7. **Participace** dítěte přiměřená věku – DP zjišťuje názor, přání a potřeby dítěte a přispívá k jejich naplňování, je důležité vědět, jak se k daným situacím staví dítě samotné, co si o tom myslí a co by rádo, aby se s ním dělo.
  8. **Profesionální, odbornost** – DP se chová profesionálně, dodržuje etický kodex organizace, slušné chování, celoživotně zvyšuje své odborné znalosti a dovednosti a využívá je při práci s rodinou a při poradenství.
  9. **Otevřenost a mlčenlivost** – DP na rovinu a otevřeně reflektuje výkon PP, poskytuje náhled na péči o dítě, veškeré informace, které pěstouni sdělují, jsou považovány za důvěrné, dodržuje mlčenlivost.
  10. **Srozumitelnost** – DP přizpůsobuje komunikaci tak, aby jednotlivé skupiny pěstounů i děti věděly, k čemu může služba doprovázení sloužit a v čem pracovníci organizací mohou rodině a dětem pomoci. DP klade důraz na srozumitelnost předávaných informací, zejména ve vztahu k dětem, předávání informací přizpůsobuje vývojové úrovni dítěte, respektuje jeho fyzický, kognitivní, jazykový, sociální aj. vývoj, ale i k cílovým skupinám pěstounů (zprostředkování/nezprostředkování, přechodní pěstouni).

3.4 VYMEZENÍ OBSAHU A ROZSAHU DOPROVÁZENÍ

Při vymezení rozsahu a obsahu doprovázení musíme vycházet ze zákonné úpravy, tzn. odvodit je z práv a povinností pěstounů (ZSPOD) a povinností a práv pověřené osoby (ZSPOD). DO/PO k naplnění cíle doprovázení **zprostředkovávají nebo poskytují následující služby** plynoucí ze ZSPOD:

- 1 poradenství – § 48, odst. 2, písm. f), ZSPOD § 4 vyhláška č. 473/2012 Sb.
- 2 sledování naplňování dohody – § 47a, odst. 2, písm. g), § 47b, odst. 5. ZSPOD
- 3 odborná pomoc – dle § 47a, odst. 2, písm. c) ZSPOD
- 4 vzdělávání dle § 47a, odst. 2, písm. f) ZSPOD
- 5 podpora sounáležitosti dle § 48, odst. 2, písm. e), h) ZSPOD
- 6 zajištění osobní péče o dítě dle § 47a, odst. 2 ZSPOD

V následujících šesti kapitolách tedy pro jednotlivé služby definujeme **základní rámec činností** vztahujících se k problematice NRP. Následující kapitoly jsou proto odrazem zmíněných formálních dokumentů, ale odrážejí také dlouhodobé zkušenosti a osvědčenou praxi autorů z poskytování doprovázení.

Tato činnost vychází z **oprávnění pověřené osoby** dle § 48 ZSPOD, nikoliv přímo z definice práv a povinností pěstouna (§ 47a, odst. 2 ZSPOD).

Při doprovázení musí mít DO od příslušného krajského úřadu **pověření** k následujícím činnostem:

- uzavírat dohody o výkonu pěstounské péče podle § 47b
- poskytovat osobě pečující, s níž uzavřely dohodu o výkonu pěstounské péče (§ 47b), **výchovnou a poradenskou péči při výkonu pěstounské péče a sledovat výkon pěstounské péče**; pokud osoba pečující o tuto službu požádá, je pověřená osoba povinna výchovnou a poradenskou péči poskytnout – § 48, odst. 2, písm. f)

4.1 SMYSL/CÍL

Smyslem poradenství je pomoci **pěstounům posilovat jejich kompetence při péči o svěřené dítě** tak, aby pěstouni byli schopni v co nejvyšší míře naplňovat v každodenním životě potřeby dítěte.

Cílem této činnosti je také předcházet selhání pěstounské péče a přispívat ke zvyšování kvality pěstounské péče.

4.2 OBSAH

Minimální obsah poradenství definuje [§ 4, vyhláška č. 473/2012 Sb.](#)

Poradenství se primárně zaměřuje na **podporu navyšování kompetencí** (schopností, dovedností) pěstounů tak, aby zvládli péči o přijaté dítě, a na mapování a vyhodnocování potřeb dítěte.

- V poradenství pro obě cílové skupiny (děti a pěstouni) se pracovník opírá v rámci sociální práce s dospělým a dětským klientem o teorii attachmentu, základy vývojové psychologie, znalosti z oblastí traumatu a ztrát, podpory budování identity a zpracování historie dítěte, nepříznivých životních zkušeností dítěte apod.
- Je potřeba, aby se DP orientoval jak v sociální práci s dítětem, tak s dospělým člověkem.
- DP využívá v rámci dalších metod sociální práce vhodné socioterapeutické techniky, které pomohou na jedné straně **posílit kompetence pěstouna, na druhé straně cíleně pracovat s dítětem**.
- DP sestavuje společně s pěstounem tzv. plán průběhu pobytu dítěte v PP, který zohledňuje **potřeby dítěte a kompetence pěstouna a vychází z IPOD**. Obsah poradenství pak vychází jednak z tohoto plánu, dále zohledňuje potřeby pěstouna/dítěte v krizových/mimořádných situacích.
- Pracovník v rámci poradenství zjišťuje potřeby dítěte a jejich **naplnění** především v těchto oblastech: zdraví, učení se a vzdělávání, emoční vývoj a chování, rodinné a sociální vztahy, identita a kontakt s rodinou, samostatnost a sebeobsluha.

V oblasti **kompetence pěstouna** se jedná o tyto kategorie: základní péče o dítě, práce s identitou, zajištění bezpečí a ochrany dítěte, citová vřelost, stimulace a podněty, vedení a hranice, spolupráce a osobní rozvoj.

Poradenství na úrovni DO zahrnuje také koordinaci podpory jiných subjektů (specializovaná pracoviště, krizová centra, nízkoprahová zařízení, zařízení s odbornou pomocí, dětské kluby apod.). Kromě **rozsahu** těchto dalších forem pomoci seznamuje DO pěstouny a děti s **obsahem** těchto služeb, formou a výší úhrady/spoluúčasti.

Poradenství převážně poskytuje DP, po vyhodnocení situace může přizvat do poradenství další pracovníky a zprostředkovat návazné služby. Stále platí, že hlavním **manažerem tzv. „případu dítěte“ je OSPOD**, veškeré aktivity jsou v souladu s tímto orgánem sociálně-právní ochrany.

DO zprostředkovává nebo poskytuje také sociálně-právní poradenství týkající se témat pobytu dítěte v PP v oblastech:

- Práva a povinnosti rodičů a dalších příbuzných dítěte.
- Dávky hmotného zabezpečení pěstounů a jím svěřených dětí.
- Pomoc a podpora při uplatňování nároků pěstouna a svěřeného dítěte v oblasti § 4, bodu f) vyhlášky č. 473/2012 Sb.), včetně dávek sirotčího důchodu.
- Pomoc při sepisování návrhů a podání k soudu, popř. jiným institucím týkajících se témat NRP.
- Výklad soudních (např. návrh na úpravu styku s biologickou rodinou, návrh na rozšíření práv pěstouna, zrušení pěstounské péče) a správních rozhodnutí.

4.3 FORMA

Poradenství se poskytuje v různých formách, např. při osobní návštěvě v rodině nebo v DO, telefonicky, online konzultací nebo e-mailem.

Poradenství je primárně poskytováno pěstounům a svěřeným dětem.

Může být poskytováno i **dalším osobám ze společné domácnosti** (např. vlastní děti, partneři), pokud se poradenství týká situací vzniklých právě s přijetím dítěte do PP a jeho pobytu v rodině (např. poradenství biologickým rodičům v oblasti podpory sounáležitosti, poradenství ve škole při potížích dítěte např. ve vztahu se spolužáky, učiteli apod.).

4.4 ROZSAH A ÚHRADA

Rozsah poradenství je přirozeně limitován možnostmi a odborností daného pracovníka, který konkrétní pěstounskou rodinu doprovází. Pokud je v rodině **potřeba odbornost nad rámec možností a kvalifikace pracovníka**, je poskytnuta z dalších zdrojů, další sociální pracovník, odborný pracovník, příp. další poskytovatelé poradenství zahrnující požadovaný směr. Pěstounům je poskytnuto poradenství vždy, pokud o ně požádají, časově dle možností daného pracovníka a organizace. Bezplatně je poskytováno poradenství na úrovni DO. V rámci zprostředkovaného poradenství nad rámec § 4, vyhlášky č. 473/2012 Sb. není DO povinna služby jiných poskytovatelů pěstounovi hradit.

4.5 PRÁVA A POVINNOSTI DOPROVÁZEJÍCÍ ORGANIZACE

4.5.1 PRÁVO DO

- **Vyhodnocovat** a dávat pěstounům **zpětnou vazbu** na události v rodině související s pěstounskou péčí na témata, která pěstouni přinášejí, nebo aktivně nabízet témata vhodná k poradenství.
- **Zjišťovat názor dítěte** v pěstounské péči na průběh jeho pobytu v pěstounské rodině.
- **Podporovat pěstouny**, aby sdělovali dítěti relevantní a pravdivé informace formou přiměřenou jeho věku, rozumovým schopnostem a emocionální zralosti.
- V rámci poradenství **spolupracovat** s dalšími institucemi jako školka, škola, středisko výchovné péče, odborné, sanační, specializované pracoviště dle potřeby pěstounské rodiny nebo v rámci dalších řízení souvisejících s pobytem dítěte v NRP (OSPOD, soudy, Policie ČR).
- Po dohodě s pěstounem navštívit školu/školku za účelem vysvětlení specifik NRP pedagogům při řešení konkrétních situací dítěte ve škole, v kolektivu dětí, ve vztahu k učitelům, ke spolužákům, při výuce apod.

- Účastnit se zpracování a **tvorby IPOD vedené OSPOD** (pokud OSPOD DO přizve) – se všemi zúčastněnými stranami (biologičtí rodiče, pěstouni, dítě, DP).
- Po dohodě s pěstounem doprovodit rodinu na úřady za účelem vyřídit záležitosti týkající se specifík NRP.
- Ukončit konzultaci v případě vzniklé nouzové, rizikové nebo havarijní situace.
- Účastnit se případových konferencí, být součástí týmů **mezioborové a interdisciplinární spolupráce**.

4.5.2 POVINNOST DO

Poskytovat poradenství minimálně v oblastech definovaných vyhláškou, minimální obsah poradenství definuje § 4, vyhláška č. 473/2012 Sb.

- **Naplánovat a realizovat osobní konzultaci** v zákonné lhůtě **min. 1x za 2 měsíce se všemi povinnými osobami (s dítětem a pěstounem)**. Pokud nelze uskutečnit setkání v zákonném termínu, pak s danou osobou navrhnout setkání v nejbližším možném termínu a konzultaci nahradit.
- Sestavit **plán pobytu dítěte v PP** ve spolupráci s pěstounem a dítětem (dle věku a rozumové vyspělosti).
- **Pravidelně přehodnocovat naplňování základních vývojových potřeb dítěte**, příp. hledat způsoby, jak tyto potřeby prostřednictvím pěstounské rodiny co nejlépe naplnit. DP vyhodnocuje, pomáhá při jejich naplňování, poskytuje průběžnou podporu, komunikuje s dalšími subjekty výkonu SPOD, podporuje dítě a pěstouny, monitoruje naplnění práv dítěte, a ty zohledňuje v plánu pobytu dítěte v PP.
- **Sledovat významné změny** v životě rodiny a poskytovat v těchto oblastech poradenství a zvýšenou podporu (častější frekvence konzultací, přizpůsobení následných služeb) a připravovat **preventivně** pěstouny a dítě na takové změny, plánované i neplánované (např. onemocnění v rodině, přijetí dalšího dítěte do PP, dosažení zletilosti, rozchod pěstounů, změna DP).
- Informovat o **základních a stěžejních odborných směrech** v oblasti péče o přijaté dítě. **Znalosti a získané dovednosti z těchto uvedených oblastí** pomáhají navýšit kompetence pěstounů a zajistit dítěti bezpečné prostředí a všestranný rozvoj včetně zmírnění nepříznivých zkušeností v životě dítěte:
  1. terapeutické rodičovství jako funkční koncept pro zvládnání výchovy a péče o dítě v PP
  2. vliv traumatu na vývoj dítěte (zpracování historie, identita dítěte)
  3. teorie attachmentu
- Pravidelně vzdělávat své pracovníky v aktuálních odborných přístupech souvisejících s problematikou NRP.
- Průběžně sledovat, vyhodnocovat a systematicky rozvíjet relevantní osobní a profesní kompetence doprovázejících pracovníků ([Kompetenční model doprovázení](#)).
- Zprostředkovat specializovaného odborníka v případě tělesného, sluchového, mentálního znevýhodnění na straně dítěte nebo pěstouna (např. tlumočnicka do znakové řeči, asistenta apod., dle Instrukce k využití SPVPP 2019 lze tohoto odborníka hradit ze SPVPP). Pokud se jedná o zprostředkování tlumočnicka do cizí řeči, není touto instrukcí úhrada řešena. V praxi takové rodině DP poskytne cizojazyčně hovořícího DP, případně je obvyklé, že rodina sama má někoho, kdo tlumočí. DP může zprostředkovat tlumočnicka, DO nehradí náklady na tlumočení do cizí řeči.
- Řešit **nouzové, rizikové a havarijní** situace, ve kterých se ocitne pracovník DO nebo pěstounská rodina (pěstoun, dítě, osoby v domácnosti) v souvislosti s doprovázením (např. infekční nebo jiné náhlé onemocnění pěstouna/pracovníka, rizikové situace při kontaktu se zvířaty, zranění osoby, agresivní nebo intoxikovaná osoba, poškození majetku, nenadálá havarijní situace – omezení dodávky vody apod.).
- Zjišťovat **zpětnou vazbu** od pěstounů a dětí v PP (v průběhu, při ukončení spolupráce apod. dle stanovených pravidel organizace) a tu následně zohledňovat v práci DO.

- Respektovat rozhodnutí pěstouna, jako např. odmítnutí poradenství, tedy jde o situaci, kdy se DP s pěstouny na poskytování poradenství nedohodnou.
- Reportovat o průběhu služby do zpráv na OSPOD.

4.5.3 CO NESMÍ DO DĚLAT

- Poskytovat poradenství **mimo zákonem stanovené oblasti** a také mimo **kompetenci a pověření** DO (např. rozvodové poradenství, finanční poradenství při zadlužení, řešení dědictví, rozhodování o umístění dítěte v případě úmrtí pěstouna apod.).

4.6 PRÁVA A POVINNOSTI PĚSTOUNA

4.6.1 PRÁVO PĚSTOUNA

- Požádat o poradenství v oblastech definovaných vyhláškou.
- **Rozhodnout se**, zda nabízené poradenství přijme.
- Poskytnout zpětnou vazbu (včetně stížností).
- Požadovat poskytnutí **krizové intervence** při mimořádných a krizových situacích.

4.6.2 POVINNOST PĚSTOUNA

- Plnit úkoly definované v Plánu pobytu dítěte v PP.
- Umožnit DP osobní návštěvu/konzultaci.
- Umožnit DP **hovořit s dítětem** o samotě.

4.6.3 CO NESMÍ PĚSTOUN DĚLAT

- Porušovat ujednání plynoucí z uzavřené Dohody o výkonu PP.
- **Odmítat uskutečnit** osobní konzultaci v zákonném termínu.
- Zakazovat DP konzultaci s dítětem o samotě.

4.7 DOBRÁ PRAXE

- Dle Metodiky doprovázení vydané MPSV je doporučený počet rodin pracovníka při plném úvazku **18–23 rodin**. Do této doporučené kapacity vstupují faktory (počet dětí v rodině, druh PP, náročnost práce s ohledem na zátěž v rodině, specifické potřeby dítěte, vztah s biologickou rodinou, nastavené kontakty apod.).
- Při práci s rodinou jde o zajištění **kontinuity, stability a profesionality** poskytované služby doprovázení. Z praxe **doporučujeme snížení** tohoto počtu s ohledem na možnosti organizace na co **nejnižší počet**. Praxe ukazuje, že optimální počet pro doprovázení, který **dlouhodobě** zajistí výše uvedené kvality, je při plném pracovním úvazku **16–18 rodin na DP**. Při tomto počtu lze uvažovat i o následujícím doporučení z kategorie „dobrá praxe“, a to je **práce v tandemu**. Počet rodin na pracovníka je závislý na výši SPVPP a dalších finančních možnostech DO v rámci rozpočtu (doplnění o finance z grantů, projektů a jiných zdrojů než SPVPP). Na základě zkušeností z praxe a srovnání zkušeností DO konstatujeme, že při nižším počtu rodin na pracovníka se zvyšuje efektivnost práce v rodinách, naopak se snižuje fluktuace pracovníků, jejich neúměrná pracovní zátěž, syndrom vyhoření a odchody pracovníků z organizací.
- Pro udržení **dlouhodobé kontinuity a stability při práci v rodině je vhodná/možná práce v tandemu**. Každá rodina zná svého DP a má zároveň přiděleného zastupujícího pracovníka

tzv. tandemového pracovníka, který je rodině při zahájení spolupráce představen, a který je průběžně informován a seznamován s děním v rodině. Při absenci klíčového DP tento tandemový pracovník automaticky přebírá veškeré úkony s doprovázením rodiny, nebo v případě potřeby vypomáhá klíčovému DP jako druhý odborný pracovník. Omezením pro práci v tandemu je počet rodin na pracovníka, při nižším počtu rodin pak lze kapacitu pracovníka využít právě pro tuto tandemovou práci, která je vhodná i při vyšší zátěži v rodině, při rozšíření týmu při mimořádných a krizových situacích. V praxi běžně pak tuto roli přebírá nadřízený pracovník, který má také přehled o dění v rodině a má vzhledem k nižšímu počtu doprovázených rodin volnou kapacitu pro zastupování.

- Využití zpracování tzv. [pěstounského plánu](#) (možný formulář pro tvorbu plánu výkonu pěstounské péče a plánu pobytu dítěte v pěstounské péči).

4.8 DOPORUČENÍ

- Sdílení POHOTOVOSTNÍHO telefonního čísla mezi OSPOD a DO pro možnost konzultace a řešení naléhavých krizových situací v rodinách.

SLEDOVÁNÍ NAPLŇOVÁNÍ DOHODY

Tato činnost vychází z povinnosti pěstouna **umožnit DO sledování naplňování dohody o výkonu PP** dle § 47a, odst. 2, písm. g), § 47b, odst. 5.

5.1 SMYSL/CÍL

Smyslem této činnosti je zajistit přístup DO k informacím o dítěti a pěstounské rodině, které umožní vyhodnotit, jakou podporu pěstounská rodina potřebuje, a na základě toho připravit **kvalitní plán pobytu dítěte v PP**.

Cílem činnosti je **sledování kvality pěstounské péče a plnění zákonných povinností** pěstouna a povinností plynoucích z dohody o sledování výkonu PP. Kvalitu pěstounské péče sleduje DO společně s OSPOD, **DO pravidelně OSPOD reportuje**.

5.2 OBSAH

Obsahem této služby je **pravidelný osobní kontakt** se členy pěstounské rodiny, pravidelné návštěvy pěstounské rodiny v domácnosti nebo na jiném vhodném místě, pravidelné zjišťování informací potřebných pro vyhodnocení plnění uzavřené dohody o výkonu PP a pravidelné **zjišťování názoru svěřeného dítěte**. DO o zjištěných skutečnostech informuje OSPOD prostřednictvím písemných **pravidelných zpráv o výkonu PP**.

Základní myšlenkou je **zajistit ochranu dítěte a kontrolovat dodržování jeho práv** při svěřením dítěte do pěstounské rodiny.

Součástí sledování naplňování dohody a výkonu ochrany je také **mezioborová a interdisciplinární spolupráce, intenzivní spolupráce** s pracovníkem **OSPOD**, případně dalšími institucemi (PČR, soudy, státní zastupitelstva) dle potřeby ochrany dítěte a k udržení **stability a zvládnutí mimořádných a krizových situací v rodině**.

5.3 FORMA

Forma konzultací může být osobní, nebo distanční (telefonická, e–mailem, videohovorem).

Za splnění zákonné povinnosti v rozsahu 1x za 2 měsíce se osobní návštěvou myslí skutečný osobní kontakt (nikoliv on–line forma). Osobní kontakt lze v tomto případě **nahradit distanční formou** (telefonicky, on–line) **pouze ve výjimečných případech nouzového charakteru** (dlouhodobé infekční onemocnění v rodině, pandemie infekčních onemocnění apod.).

DO musí dodržet povinnost setkat se osobně v rámci **zákonné osobní návštěvy se všemi povinnými osobami** dle ZSPOD, tzn. pěstounem a svěřeným dítětem. Další konzultace a kontakt s rodinou, nad rámec zákonné osobní návštěvy, je možné realizovat telefonicky, e–mailem nebo distanční formou (on–line).

V případech **zvýšené podpory pěstounské rodiny** z řad odborných pracovníků DO s cílem realizovat ochranu dítěte, jeho bezpečí a zajištění práv službu mohou realizovat **kromě doprovázejícího pracovníka další odborníci z DO** (vedoucí DP, další odborný pracovník, tandemový pracovník, psycholog apod.).

5.4 ROZSAH A ÚHRADA

Rozsah služby je poskytován dle zákonné povinnosti DO. DP **realizuje osobní návštěvu v dohodnuté frekvenci, minimálně však 1x za 2 měsíce** a dále dle potřeb a aktuální situace pěstounské rodiny a dle svých možností, konzultace jsou poskytovány **bezplatně a neomezeně na základě dohody DO s pěstounskou rodinou** (s ohledem na kapacitu na straně DO).

DO jako pověřená osoba **musí poskytnout odpovídající pomoc každému dítěti**, které se na pracovníka obrátí, při zajištění ochrany jeho práv (§ 8 ZSPOD). Služba je **plně hrazená ze SPVPP, je součástí doprovázení**.

Zprávy na OSPOD o výkonu PP zasílá DO min. 1x za 6 měsíců, dále je možné zasílat písemné zprávy při mimořádných událostech v rodině a při ukončení spolupráce (závěrečná zpráva). Pro případy, kdy je **identifikováno ohrožení dítěte nebo nastanou krizové a mimořádné situace v pěstounské rodině** (úmrtí v rodině, útěky z domova, krádeže, užívání návykových látek, týrání, zanedbávání, problematika CAN, sexuální obtěžování/zneužití v rodině/mimo rodinu, těhotenství dítěte v PP apod.), musí mít **organizace stanovené postupy pro řešení těchto situací**. DO zajišťuje **zvýšenou podporu DP**, který rodinu v takové situaci doprovází (např. návštěvy v rodině probíhají ve 2 pracovnících), dochází k intenzivnější podpoře – intervize, supervize, sestavení krizových týmů apod. Tyto postupy vyžadují vyšší finanční nákladovost a požadavek na odbornost pracovníků v týmech.

5.5 PRÁVA A POVINNOSTI DOPROVÁZEJÍCÍ ORGANIZACE

5.5.1 PRÁVO DO

- **Právo mapovat a vyhodnocovat** míru naplnění potřeb dítěte.
- Mluvit s dítětem o samotě.
- **Zjišťovat informace o rodině**, jejím životním stylu, o bytových podmínkách a finanční situaci, vztazích a dalších okolnostech důležitých pro vyhodnocení naplňování Dohody.
- Být v kontaktu s pěstounem a dítětem v zákonném termínu, min. 1x za 2 měsíce.
- Navrhnout pěstounům jiné vhodné místo na uskutečnění konzultace, než je domácnost pěstouna (např. kancelář DO).
- Podat **podnět na soud**, pokud DO disponuje podstatnými informacemi k již podanému trestnímu oznámení nebo k zahájenému trestnímu řízení, případně jako reakce na vydaná předběžná opatření. (Dle [§ 474, odst. 3, zákon o zvláštních řízeních soudních](#), nejedná se o podnět k zahájení trestního řízení, ale o doplňující informace, které mohou být v případě zásadní – např. úprava styku s biologickými rodiči u odebraného dítěte, pokud se u dítěte vyskytly známky traumatizace z podezřelého zneužívání, týrání apod., případy, kdy bylo podáno trestní oznámení a ještě nebylo zahájeno trestní řízení a soud upravit styk s rodiči na základě předběžného opatření).
- Zprostředkovat pěstounům zastupování u soudu (na žádost pěstouna) ve věcech týkajících se pěstounské péče.
- Doprovázet pěstouna k soudu jako podpora ve věcech týkajících se pěstounské péče.
- Změnit doprovázené rodině DP. DO má povinnost mít **pravidla pro změnu doprovázejícího pracovníka**, a je tedy dané, **za jakých okolností je možné změnu provést**.

- Vypovědět pěstounům dohodu o výkonu PP, pokud pěstouni neplní povinnosti z ní plynoucí (neumožňují osobní návštěvy, neplní plán výkonu PP apod.).

5.5.2 POVINNOST DO

- Informovat pěstouny **o smyslu sledování dohody o výkonu PP** a reportování OSPOD (zajištění kvality pěstounské péče, plánování podpůrných aktivit, činnost při sledování naplňování povinností atd., **předání informací o oznamovací povinnosti** doprovázející organizace).
- **Sledovat, vyhodnocovat naplňování práv dětí v PP**/povinnost pracovníka provést rozhovor s dítětem, zjišťovat jeho názor (vést pravidelně a aktivně hovor s dítětem o samotě, zjišťovat názor dítěte (participace) na aktuální dění v rodině, v rámci situace, rozhodnutí soudu apod.) § 8, odst. 2 ZSPOD, a to minimálně 1x za 2 měsíce.
- Mít stanoveno v pravidlech spisové dokumentace, jaké jsou **podmínky pro odmítnutí nahlédnutí do spisové dokumentace**. DO musí mít definovány situace, kdy je nutné nahlédnutí odmítnout – např. podezření ze spáchání trestného činu, informace od dítěte, které mají důvěrný charakter a jejichž předání pěstounům by mohlo dítěti uškodit (případy týrání, zanedbávání, zneužívání).
- **Mít popsaná pravidla, co dělat při mimořádných nebo krizových situacích, při podezření na spáchání trestného činu** v případech podání trestního oznámení, mimořádných situacích ohledně CAN (DP předává zprávu o situaci nadřízenému nebo jinému odbornému pověřenému pracovníkovi, informuje OSPOD, případně další instituce, dle stanovených postupů organizace a dle odpovídajících zákonů ČR). Povinnost poskytnout **orgánům SPOD nad rámec standardního předávání informací také potřebné informace v rámci trestního řízení** (např. výpis spisové dokumentace, mimořádnou zprávu apod.).
- **Pravidelně a měřitelně provádět monitoring CAN** v rodinách, monitorovat násilí, týrání, zanedbávání.
- Účastnit se soudu jako účastník řízení, pokud bude předvolán přímo DP nebo zástupce organizace, např. vedoucí pracovník apod.
- Podávat oznámení vůči orgánům SPOD (**oznamovací povinnost** dle § 10, odst. 4 ZSPOD).
- Informovat OSPOD o **podání podnětu** soudu dle [§ 474, odst. 3, zákon o zvláštních řízeních soudních](#), který učinila DO.
- Podávat oznámení na PČR/státní zastupitelství samostatně nebo v rámci týmu organizace, v případech, kdy má oznamovací povinnost (trestní oznámení/PČR, státní zastupitelstvo), tzn. pokud se dozví o možném spáchání trestného činu nebo má podezření na jeho spáchání, vždy **je povinna podat trestní oznámení** (oznamovací povinnost dle § 367 a § 368 trestního zákoníku).
- Spolupracovat s Policií ČR, příp. státním zastupitelstvím a soudy v zákonem daných případech (pokud se jedná o sdělení údajů o podezření z týrání, zneužívání dítěte nebo ze zanedbávání péče o ně) a poskytovat informace ze spisové dokumentace, pokud je prolomena mlčenlivost.
- Poskytnout informace ze spisové dokumentace, zpravidla konkrétní definované části týkající se případu, nikoliv celý spis, resp. tu část, která je OSPOD nebo orgány činnými v trestním řízení požadována.
- **Zprostředkovávat nebo poskytovat krizovou intervenci** pěstounským rodinám a dětem v PP.
- Vyhotovit komplexní zprávu pro OSPOD o výkonu PP min. 1x za 6 měsíců a při zániku dohody o výkonu PP.

5.5.3 CO NESMÍ DO DĚLAT

- **Sdělovat pěstounům informace ze spisové dokumentace**, která by mohla v rámci podezření na spáchání **trestného činu**, týrání, zanedbávání, zneužívání apod. uškodit dítěti nebo mařit další vyšetřování.

- Sdělovat pěstounům postup v rámci podávání trestního oznámení, které je podáváno na pěstouny (to je již práce OSPOD, příp. Policie ČR).
- **Zamíčovat skutečnosti**, které jsou **v rozporu s ochranou bezpečí** dítěte v rodině.
- Zamíčovat skutečnosti, které jsou **podstatou trestného činu** (DO, resp. DP nepodá trestní oznámení, nechává to na ostatních aktérech v péči o dítě).

5.6 PRÁVA A POVINNOSTI PĚSTOUNA

5.6.1 PRÁVO PĚSTOUNA

- Být informován o postupech v rámci řešení mimořádných/krizových situací v rodině.
- Být seznámen, případně se **vyjádřit ke zprávám o výkonu PP**, které DO předává OSPOD.
- Být informován o oznámení na OSPOD, vyjma případů, kdy se jedná o podezření na trestný čin, který spáchal pěstoun.
- Zažádat o zprostředkování kontaktu na zastupování u soudu (řízení ve věci PP).
- Zažádat o doprovod k soudu (řízení ve věci PP).
- Nahlížet do spisové dokumentace, kterou o něm DO vede.
- Právo na zprostředkování a poskytnutí krizové intervence.
- Zažádat o **výměnu doprovázejícího pracovníka**.
- Dohodnout se na osobní konzultaci na jiném místě, než je domácnost pěstouna.
- Vypovědět Dohodu o výkonu PP a **vybrat si jinou doprovázející DO**.

5.6.2 POVINNOST PĚSTOUNA

- **Umožnit DO sledování** naplňování dohody o výkonu PP dle § 47a, odst. 2, písm. g), § 47b, odst. 5.
- Spolupracovat se zaměstnancem DO pověřeným sledovat plnění uzavřené dohody o výkonu PP.
- Umožnit DP **vstup do domácnosti a rozhovor DP s dítětem o samotě**.
- Umožnit návštěvu v rodině dalším pracovníkům z DO – po předchozím upozornění (zastupující pracovník, odborný pracovník, nadřízený DP apod.).

5.6.3 CO NESMÍ PĚSTOUN DĚLAT

- **Znemožňovat sledování** naplňování dohody.
- **Zakazovat DP hovor s dítětem o samotě**.

5.7 DOBRÁ PRAXE

- DO má seznámit pěstouna a dítě (dle rozumových schopností) **se zprávou, kterou posílá na OSPOD**. Je vhodné, pokud mají možnost se k ní nejlépe písemně vyjádřit.
- **Založit ve spisové dokumentaci** nad rámec povinného vedení standardní spisové dokumentace tzv. **důvěrný spis** nebo jinak nazvanou část spisu, ke kterému **nemá přístup pěstoun (podezření na týrání, zneužití) při mimořádných/krizových situacích**. Jde o situace, které by nahlédnutím do spisu např. pěstounem mohly ve výsledku uškodit dítěti nebo by zmařily vyšetřování v případě trestního řízení.

- Využít **rozšíření týmu jako nástroje pro řešení krizových a mimořádných situací** v rodině (více odborníků z DO např. kromě DP nadřízený pracovník, odborný pracovník, psycholog, kolega apod.). Dle dalších kroků stanovených OSPOD, který je „case managerem“ případu dítěte v takových situacích, mohou být v týmu zapojeny i další instituce v rámci mezioborové a interdisciplinární spolupráce (krizová centra, odborná pracoviště atd.).
- Při **neúčasti** povinných osob na konzultaci navrhnout rodině **náhradní termín** v dohledné době (např. 14 dní) na uskutečnění konzultace.
- V případě, že není možné tuto náhradní konzultaci uskutečnit, tak provést **zápis do spisové dokumentace a dle vyhodnocení situace a důvodu neúčasti upozornit OSPOD** o neúčasti povinných osob na konzultaci.

5.8 DOPORUČENÍ

- **Doporučujeme sjednotit strukturu zpráv pro OSPOD** včetně nastavení, **jaké oblasti se budou pravidelně mapovat** (např. kompetence pěstounů, potřeby dítěte a pěstounů, dodržování práv apod.).

V této oblasti se tento proces jeví jako **funkční a nezbytný, který zároveň zpřehledňuje a zefektivňuje spolupráci mezi OSPOD a DO.**

- Příklad: Metodické doporučení ke ZPRÁVÁM Z DOPROVÁZENÍ PĚSTOUNŮ na Krajském úřadě Pardubického kraje.

Tato činnost vychází z práva pěstouna na **zprostředkování psychologické, terapeutické nebo jiné odborné pomoci alespoň jednou za 6 měsíců** (§ 47a, odst. 2, písm. c) ZSPOD).

6.1 SMYSL/CÍL

Smyslem této činnosti je **zprostředkování** této odborné pomoci na základě **žádosti pěstouna a vyhodnocení potřeb** rodiny a dítěte **s ohledem na IPOD**, a to pouze v případech, kdy jde o pomoc, podporu nebo službu, které **souvisejí s pobytem dítěte v PP**.

Cílem činnosti je **řešení** nějaké konkrétní situace nebo **problému** pěstouna nebo dítěte, který není řešitelný v rámci poradenství nebo vzdělávání. Odbornou pomoc lze v tomto ohledu pojímat **také jako prevenci selhání pěstounské péče**.

6.2 OBSAH

Obsahem této služby je **pomoc nad rámec poradenství a vzdělávání**, musí vždy souviset s problémy, které jsou přímo vázané na **skutečnost**, že je **dítě v náhradní rodinné péči**. Nelze pomocí ní řešit vlastní psychické problémy členů rodiny, nesouvisející s pobytem dítěte v rodině. Z praxe je zřejmé, že je velmi obtížné klasifikovat, zda konkrétní problém souvisí či nesouvisí s NRP. Příklady nesouvisejících problémů jsou vlastní psychické problémy členů rodiny související např. s exekucí, finančními nebo pracovními problémy, ztrátou zaměstnání, zdravotním stavem apod.

Odbornou pomoc v pěstounské rodině poskytuje **jiný odborný pracovník, než je přidělený DP**, např. psycholog, terapeut, soc. pracovník s příslušným kurzem pro daný druh odborné pomoci. **DO** odbornou pomoc **přímo poskytuje** prostřednictvím vlastní sítě pracovníků, nebo **zprostředkovává** externí odborníky. V rámci poskytování služby dochází k **rozšíření týmu odborníků**, kteří pracují s rodinou tak, aby se pěstounům dařilo **předcházet nebo řešit problémy** v souvislosti s péčí o dítě svěřené do PP.

V rámci odborné pomoci se poskytuje pomoc zejména v těchto oblastech:

- **Témata identity a zpracování historie – eliminace** dopadu **traumat a ztrát** dítěte na jeho vývoj, traumatické zážitky z minulosti, které nedovolují žít spokojeně v přítomnosti, složitý životní příběh dítěte, pochybnosti o vlastní identitě, sexuální orientaci, narušené sebevědomí, pocity „špatného já“, pochybnosti o sobě.
- **Problémy se seberegulací dítěte a výchovnými problémy** – chování dítěte, které okolí označuje za problémové a na které nefungují běžné výchovné postupy (krádeže, lhaní, útěky z domova).
- **Problémy ve škole** – nesoustředěnost, nepozornost, zhoršený školní prospěch, poruchy učení, nepřijetí ze stran spolužáků, v kamarádských vztazích a ve vztahu k autoritám (potíže najít a udržet si kamaráda, nevhodné chování ve škole, šikana, vyčlenění z kolektivu).
- **Rodinné problémy** v náhradní rodině nebo v biologické rodině, trápení ve vztazích doma mezi dětmi a pěstouny, mezi rodiči nebo mezi sourozenci, kontakt s biologickou rodinou a osobami blízkými.
- **Zdravotní a psychické problémy** – zdravotní problémy, které by svou povahou mohly být psychosomatické, zejména doporučil-li lékař konzultaci s psychologem (snížená imunita, bolesti, nevolnosti, zažívací obtíže, nespavost, pomočování), pocity úzkosti, hlubokého smutku, osamění, strachu, paniky, noční můry, problémy se spánkem či jídlom, sebepoškozování či sebevražedné myšlenky.

- **Adaptační proces – obtíže** při adaptaci na nové životní situace (po příchodu dítěte do náhradní rodiny, situace rozvodu pěstounů, stavy po dlouhodobé hospitalizaci apod.).

6.3 FORMA

Zvolená **forma je vždy výsledkem dohody** mezi DP a pěstounem/dítětem, popřípadě OSPOD, a je zaznamenaná **primárně v IPOD**, následně v **plánu průběhu pobytu dítěte v PP** nebo v plánu výkonu pěstounské péče či jiném dokumentu, který si DO metodicky k tomuto upravuje.

Nejčastější formy poskytování odborné pomoci:

Odborná pomoc zahrnuje **konzultace nebo terapie**, které mohou být **individuální, párové, rodinné nebo skupinové**.

Může probíhat formou **osobní, telefonickou nebo s využitím on-line** komunikace (Skype, Zoom atp.). **Úhrada služby zahrnuje i vypracování** psychologické, odborné **zprávy** pro školu, pro pediatra a pro soud (nejedná se o soudní znalecké posudky).

Odborná pomoc může například zahrnovat tyto **doporučené způsoby práce**: rodinná terapie, supervize, zpracování životního příběhu dítěte, filiální terapie, dyadická vývojová psychoterapie (DDP), terapie hrou (play therapy), Theraplay, terapeutická práce s náhradním rodičem bez dítěte, terapie dospělého – např. [Pesso Boyden psychomotorické terapie – PBSP](#), [videotrénink interakcí – VTI](#), odborná práce s mladými lidmi v pubertě, sociálně a speciálně pedagogické poradenství, dále pomoc při řešení kontaktu dítěte s původní rodinou, realizace a asistence při tomto kontaktu.

6.4 ROZSAH A ÚHRADA

DO zajišťuje zprostředkování nebo poskytování odborné **pomoci dle potřeby pěstouna**, poskytne ji dle **podmínek organizace** do určitého daného limitu. Úhradu dle platných předpisů musí DO zajistit pro jednu rodinu pouze **v rozsahu jedné konzultace/terapie za 6 měsíců**.

Odborná pomoc se zprostředkovává nebo poskytuje **pěstounům, svěřenému dítěti** či **dalším dětem** žijícím v rodině, nebo v odůvodněných případech **jiným rodinným příslušníkům** žijícím ve společné domácnosti (§ 47a, odst. 2, písm. c) ZSPOD).

Rozsah, způsob úhrady a limity služby jsou kromě potřeby pěstouna také **stanoveny pravidly organizace**. Při uzavření dohody je DO povinna **s pravidly** pro poskytování služeb pěstouna **seznámit**.

Ve většině případů je třeba odbornou pomoc **zajistit v intenzivnější podobě**, než je 1x za 6 měsíců, pak není vyloučena **finanční spoluúčast pěstounů**. Limity na tuto službu musí každá DO uvést v pravidlech organizace pro poskytování služeb a limitů. **Další odbornou pomoc nad rámec limitů** stanovených DO hradí pěstoun celou nebo částečně, nebo se hradí z jiných zdrojů, než je SPVPP (granty, projekty apod.).

Odbornou pomoc není možné hradit ze SPVPP, pokud tuto **pomoc lze zajistit v rámci jiných** sociálních, školských nebo zdravotních **služeb**, tzn. jiných právních předpisů (viz Instrukce k využití SPVPP 2019).

6.5 PRÁVA A POVINNOSTI DOPROVÁZEJÍCÍ ORGANIZACE

6.5.1 PRÁVO DO

- **Stanovit vlastní podmínky pro poskytování** odborné pomoci (v souladu s Instrukcí k využití SPVPP 2019) nad zákonný rozsah (1x za 6 měsíců) v podmínkách služby jako náklad uznatelný pro čerpání SPVPP.
- Rozhodnout, zda jde o odbornou pomoc podle § 47a, odst. 2, písm. c) ZSPOD.
- **Nabídnout**, zda odbornou pomoc zajistí přímo DO prostřednictvím **interního odborného pracovníka** (psychologa, terapeuta), pokud splňuje profesní předpoklady pro poskytnutí takové

pomoci, **nebo zda ji zprostředkuje u externího odborníka** (většinou pokud se jedná o specifickou pomoc nebo pokud DO nemá interní pracovníky, pěstoun má nadále právo dát souhlas s nabídkou odborné pomoci).

- **Rozhodnout, zda** další odbornou pomoc nad rámec limitů stanovených organizací **hradí pěstoun celou, nebo částečně** – nebo např. z jiných zdrojů organizace, než je SPVPP, který tuto odbornou pomoc nepokryje.
- **Navrhnout OSPOD**, aby se **odborník poskytující odbornou pomoc účastnil případových konferencí** nebo dalších formátů „krizových a řešitelských týmů“ v rámci mezioborové a interdisciplinární spolupráce, které organizuje OSPOD (ten také nese finanční náklady za účast odborníka na takových setkáních).

6.5.2 POVINNOST DO

- **Seznámit** pěstouna s **podmínkami poskytování odborné pomoci** ještě před uzavřením dohody.
- Plánovat a navrhnout pěstounovi odbornou pomoc s ohledem na IPOD, vyhodnocení potřeb dítěte a plánování pobytu dítěte v PP (plán péče).
- Pravidelně seznamovat pěstouna s nabídkou odborné pomoci a vysvětlovat přínosy služby.
- Zprostředkovat na žádost pěstouna odbornou pomoc pěstounovi nebo dítěti nebo jiným příslušníkům žijícím ve společné domácnosti minimálně 1x za 6 měsíců.
- **Pokud je v IPOD uvedena povinnost pěstouna absolvovat odbornou pomoc**, pak je DO povinna tuto **pomoc zprostředkovat/poskytnout**, žádost pěstouna v tomto případě není potřeba.
- Na základě žádosti/souhlasu pěstouna vytipovat a oslovit **nejvhodnějšího odborníka** pro daný problém a nabídnout mu a dohodnout s ním formu a frekvenci odborné pomoci podle možností pěstouna.
- Vyvinout maximální úsilí při **zajištění** odborné pomoci i v případě, kdy **není** požadovaná odborná pomoc **v regionu dostupná** (vyhledat odbornou pomoc v jiném regionu, využít jiné vhodné formy poskytnutí odborné pomoci).
- DO se primárně snaží nalézt **bezplatnou pomoc**, pokud ji nenalezne, má **povinnost uhradit** odbornou pomoc **v rozsahu alespoň 1 konzultace za 6 měsíců** (limit je platný na celou dohodu o výkonu PP).
- **Zohledňovat hodnocení a zpětnou vazbu pěstouna** na přínosnost a kvalitu poskytnuté odborné pomoci při výběru poskytovatele další odborné pomoci.
- Reportovat o průběhu stavu čerpání služby ve zprávách OSPOD.

6.5.3 CO NESMÍ DO DĚLAT

- Proplácet odbornou pomoc, kterou **lze hradit z jiných zdrojů** (zdravotní pomůcky, osobní asistence dítěte ve škole, péče lékařů/odborníků, které jsou hrazeny z veřejného zdravotního pojištění) na základě jiných právních předpisů, především v oblasti zdravotnictví, školství a sociálních služeb.
- V rámci odborné pomoci poskytovat pomoc/péči, která spadá **výhradně do jiné odbornosti** (např. psychiatrie, adiktologie, jiné obory psychologie, na které by měl DP v případě **potřeby rodiny odkázat**). Je pak také možné přizvat takového spolupracujícího odborníka do mezioborové/týmové spolupráce.

6.6 PRÁVA A POVINNOSTI PĚSTOUNA

6.6.1 PRÁVO PĚSTOUNA

- **Seznámit se s podmínkami** poskytování odborné pomoci před uzavřením dohody.

-
- **Požádat o zprostředkování** odborné pomoci pro sebe nebo svěřené dítě nebo jinou osobu žijící ve společné domácnosti.
  - Získat **bezplatnou** odbornou pomoc minimálně 1x za 6 měsíců.
  - **Odmítnout** nabízenou/vybranou odbornou pomoc, odborníka nebo formu pomoci (pokud není nařízena OSPOD nebo soudem).
  - Poskytovat **hodnocení a zpětnou vazbu** na odbornou pomoc (její přínosnost).

6.6.2 POVINNOST PĚSTOUNA

- **Pokud OSPOD indikuje v IPOD** po dohodě s pěstounem odbornou pomoc pro dítě nebo pěstouna nebo jinou osobu ve společné domácnosti, jsou pěstoun/dítě/další osoba **povinni tuto odbornou pomoc absolvovat**.
- Využít sjednanou/zaplacenou konzultaci a řídit se sjednanými podmínkami (např. zrušit nebo uhradit zmařenou konzultaci, uhradit odbornou pomoc nad rámec zákonného limitu).

6.7 DOBRÁ PRAXE

Je vhodné, pokud DO domluví **způsob předávání informací** z poskytnuté odborné pomoci (v dohodě o spolupráci, rámcové smlouvě, na základě objednávky apod.) **mezi odborníkem, pěstounem a DO**. V rámci takto nastavené spolupráce si DO může vyžádat **souhlas pěstouna s předáváním informací od odborníka** (informovaný souhlas, souhlas s předáváním informací apod.).

- o **Podklady**, které předá pěstoun nebo odborník, slouží k následnému vyhodnocení **efektivnosti poskytnuté odborné pomoci** a mohou sloužit např. jako podklad pro pokračování nebo ukončení odborné pomoci.

6.8 DOPORUČENÍ

- Pro **garanci standardu** této služby doporučujeme úpravu v Instrukci pro čerpání SPVPP, která pěstounům zajistí **garanci v oblasti rozsahu a výše úhrady (garantovaný limit)**. V rozpočtu SPVPP by tak položka odborné pomoci měla svou garantovanou položku, kterou by bylo možné samozřejmě v odůvodněných případech za stanovených podmínek navýšit, ať už ze SPVPP, nebo následně z jiných zdrojů.
- Dále doporučujeme tamtéž upřesnit **výklad**, jaký **odborník kromě psychologa a terapeuta** může být pro pěstounskou rodinu v rámci odborné pomoci **zprostředkovan a následně z SPVPP uhrazen**. V současné chvíli existují rozdíly mezi výkladem úřadu práce pro čerpání SPVPP a výklady MPSV (např. zda může být pěstounům uhrazena odborná pomoc, kterou poskytuje speciální pedagog se speciálním přístupem pro oblast NRP – nikoliv tedy přímo služba speciálního pedagoga plynoucí z pozice pedagogicko-psychologické poradny, která jde mimo SPVPP, apod.).

Tato činnost vychází z povinnosti pěstouna **zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče** o dítě v rozsahu 24 hodin v době 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích (§ 47a, odst. 2, písm. f) ZSPOD).

7.1 SMYSL/CÍL

Smyslem vzdělávání je jednak zajištění minimálních **rodičovských kompetencí pěstouna**, ale také na to navazující kontinuální **rozvoj** těchto kompetencí v průběhu péče o dítě, a to jak v reakci na situaci v rodině, tak preventivně ještě před vznikem takové situace.

Cílem vzdělávání je, aby pěstoun uměl **nabyté znalosti a schopnosti používat v praxi** v běžném životě při výchově a péči o svěřené dítě. V průběhu vzdělávání je nutné reagovat na měnící se vývojové fáze dítěte a s tím související jeho jiné potřeby, a tedy i změny v rozvoji kompetencí pěstounů.

7.2 OBSAH

Povinnost pěstouna vzdělávat se vychází z předpokladu, že **určitá úroveň rodičovských kompetencí** pěstouna funguje jako **prevence selhání pěstounské péče**.

Pěstoun má mít odborné znalosti v oblastech, které definuje § 3 vyhlášky č. 473/2012 Sb. Tyto tematické okruhy mají být obsahem odborné přípravy žadatelů o PP, nicméně vyhláška na ně odkazuje i ve vztahu ke vzdělávání (§ 5 vyhlášky č. 473/2012 Sb.), a tím vymezuje **povinný obsah základních znalostí**.

Pro účely tohoto materiálu rozdělujeme obsah vzdělávání **do 3 úrovní**, které se v praxi vzájemně prolínají a jsou využívány jak podle druhu pěstounské péče, tak jsou individuálně zaměřeny na aktuální potřeby pěstounů a dětí.

• Úroveň 1 – základní znalosti

Obsahově jde o znalost specifik NRP (vliv traumatu a ztrát na vývoj dítěte, teorie attachmentu, identita, zpracování historie apod.), o roli pěstounů a DO v systému SPOD, zásady týmové spolupráce.

Této úrovni **by mělo být dosaženo** v rámci příprav pěstouna, pokud je absolvoval (přechodní a zprostředkovaní pěstouni), tedy ještě **před přijetím dítěte do péče**.

U ostatních skupin pěstounů (nezprostředkovaní) je vhodné tuto úroveň absolvovat na počátku spolupráce (přípravy příbuzenských pěstounů, minimum příbuzenské pěstounské péče apod.)

• Úroveň 2 – obvyklé znalosti potřebné v aktuální situaci rodiny

Obsahově tato úroveň cílí na **aktuálně probíhající dění v rodině** (významné změny).

Jde o znalosti a dovednosti, které jsou často spojené s věkem dítěte nebo životním cyklem rodiny (např. navázání citové vazby, adaptace v nové rodině, začátek školní docházky, nástup puberty). Jde o situace, které řeší většina pěstounských rodin v daném vývojovém období dítěte, a lze proto předpokládat, že s vysokou pravděpodobností nastanou. Pěstoun je proto na ně a jejich zvládnutí preventivně připravován. Toto vzdělávání dále rozvíjí a je pokračováním základních znalostí (úroveň 1) podle aktuálních potřeb rodiny (pěstouna i dítěte).

• Úroveň 3 – specifické znalosti potřebné pro péči o určité dítě

Obsahově jde o případy spojené se **specifickými potřebami přijatého dítěte**, jako je například jeho **zdravotní stav nebo specifické potřeby** (např. zdravotní postižení, poruchy učení, poruchy chování).

Vzdělávání ve specifických tématech je obvykle řešeno externě mimo DO. Využívá se odborníků na dané specifické téma, protože jde o témata, která řeší jen některé z pěstounských rodin.

Pravidelný systém vzdělávání pomáhá pěstounům například **pochopit situaci dítěte, zmírnit jeho dosavadní nepříznivé životní události** a jejich dopad na zdravý vývoj dítěte, umět **reflektovat** měnící se **potřeby ve vývoji dítěte** nebo **zvládat významné změny v péči**. Skupinová setkávání při vzdělávání mohou pěstounským rodinám zajistit prostor pro sdílení a podporu ve smyslu „normalizace“ dosavadních zkušeností (nejsem v tom sám, ostatní zažívají obdobné situace s přijatými dětmi apod.).

7.3 FORMA

Vzdělávací aktivity pro pěstouna plánuje a organizuje DO (smlouvy, zajištění lektora a prostor, administrativní záležitosti).

- Realizaci jednotlivých vzdělávacích aktivit může pro DO zajistit **zaměstnanec DO nebo externí odborník**.
- Konkrétní vzdělávání **vždy musí lektorovat osoba, která je odborníkem** na dané téma (má příslušné vzdělání nebo výcvik, akreditaci), má zkušenosti s danou problematikou a má lektorské dovednosti (předchozí reference, lektorské kurzy, pedagogické vzdělání apod.), jde o osoby, které mají příslušné oprávnění k lektorování daného tématu (oprávnění realizovat vzdělávací program na základě pověření SPOD nebo jiných právních předpisů nebo oprávnění k realizaci akreditovaných kurzů, příp. má dlouhodobé zkušenosti a znalosti v daném oboru, které pak **DO garantuje, včetně kvality lektorování**).

DO je povinna nabídnout pěstounům **různé formy vzdělávání**, které odpovídají **požadavkům a aktuálním potřebám pěstounů s ohledem na IPOD dítěte**, který definuje potřeby dítěte a tomu odpovídající kompetence pěstouna. Pěstoun tak může absolvovat vzdělávání v rámci organizace, nebo se vzdělává externě u jiných subjektů.

Vzdělávací aktivity mohou mít **různé formy**:

- Semináře jsou kromě přednášek také vedeny interaktivní formou s využitím skupinové dynamiky. Osvědčené jsou formy a nástroje, které cílí na prožitky a trénink dovedností a programy na rozvoj rodičovských kompetencí a terapeutické rodičovství. Mohou zahrnovat i další formáty, např. supervize, aby vzdělávání pomohlo pěstounům pochopit daná témata a získané znalosti umět používat v praxi.
- Tyto formy mohou probíhat **skupinově, individuálně, a to buď osobně, nebo distančně** (on-line).
- Do vzdělávání může být zahrnuto **samostudium** (e-learning, četba literatury, zhlédnutí filmu nebo poslech podcastu).
- Nabídka vzdělávacích aktivit musí **zahrnovat různé termíny a časy** vzdělávání (např. dopolední, odpolední, víkendové – pobytové).

7.4 ROZSAH A ÚHRADA

Rozsah služby je určen povinností pěstouna vzdělávat se 24 hodin vždy za období po sobě jdoucích 12 kalendářních měsíců, a to po celou dobu od uzavření dohody nebo správního rozhodnutí. Vzdělávání je pěstounům nabízeno bezplatně, do výše limitů stanovených v Podmínkách poskytování služeb dané DO.

Další vzdělávání **nad 24 hodin v daném období nemůže být hrazeno ze SPVPP**, DO může uhradit z jiných zdrojů DO nebo DO stanoví podmínky jeho úhrady pěstounem.

Jiným členům rodiny není zakázáno se vzdělávacích aktivit účastnit, pokud to dovolí podmínky kurzu (volná kapacita), jejich vzdělávání ale nelze platit ze státního příspěvku.

Podmínky úhrady vzdělávacích aktivit jsou určeny Instrukcí k využití SPVPP a pravidly organizace, se kterými je pěstoun dopředu seznámen.

Obecně lze ze SPVPP hradit za podmínek stanovených těmito dokumenty náklady na ubytování u vícedenních akcí, náklady na dopravu, náklady na tlumočnicka např. u neslyšících pěstounů/děti.

7.5 PRÁVA A POVINNOSTI DOPROVÁZEJÍCÍ ORGANIZACE

7.5.1 PRÁVO DO

- Stanovit **vlastní podmínky pro čerpání limitů a rozsahu služeb** (v souladu s Instrukcí k využití SPVPP 2019), se kterými DP seznamuje pěstouna při nebo před uzavřením dohody. Jednotlivé DO se v rozsahu a limitech proplácení liší, je proto vhodné, aby se pěstouni před uzavřením dohody o výkonu PP s těmito podmínkami seznámili.
- Navrhnout v podmínkách pro čerpání limitů a rozsahu služeb optimální **poměr různých forem** vzdělávání v rámci povinných 24 hod., s tím, že vždy bude brán zřetel na individuální a aktuální potřeby pěstouna.
- Vyžadovat od **pěstouna spoluúčast na úhradě vzdělávání**, pokud cena vybraného vzdělávání/semináře přesahuje částku stanovenou DO v podmínkách rozsahu a limitů poskytování služeb.
- Požádat pěstouna o závěrečnou zprávu z odborné přípravy žadatelů o PP, na základě které může lépe vytvářet vzdělávací plán a určit potřebné okruhy k doplnění znalostí.
- **Odmítnout proplacení vzdělávání pěstouna, které není předem společně schváleno ve vzdělávacím plánu.**

7.5.2 POVINNOST DO

- **Vyhodnocovat** pravidelně a transparentně rodičovské **kompetence/potřeby pěstouna** s ohledem na témata definovaná ve vyhlášce a výsledky hodnocení osobně s pěstounem probrat.
- Navrhovat pěstounovi témata, ve kterých by se měl vzdělávat.
- Při zahájení spolupráce s pěstouny (uzavření dohody o výkonu PP) přednostně nabízet kurzy/semináře, které odpovídají potřebám konkrétního přijatého dítěte a aktuální situaci v rodině a potřebám pěstounů, případně v návaznosti **na zjištění z odborné přípravy pěstounů, pokud jsou zprávy DO k dispozici.**
- Vypracovat ve spolupráci s pěstounem vzdělávací plán, tento plán společně odsouhlasit (zpravidla v písemné podobě a podepsat DO a pěstounem).
- Kontrolovat **plnění vzdělávacího plánu** a navrhnout jeho změny a pravidelně jej aktualizovat.
- **Ověřovat znalosti** nabyté **samostudiem.**
- Plánovat a realizovat vzdělávací aktivity s ohledem na potřeby a možnosti pěstounů (formy, termíny).
- Zajistit hlídání nebo pěstounům uhradit dočasnou pomoc při zajištění péče o svěřené děti v době, kdy se pěstoun povinně vzdělává, na náklady DO.
- Poskytnout pěstounům **vzdělávání v předepsaném rozsahu do limitu** stanoveného organizací.
- **Vyhodnocovat zpětné vazby** na vzdělávání od pěstounů a upravovat podle nich vzdělávací plány organizace.
- Ověřovat kvalitu vzdělávacích aktivit.
- Reportovat o průběhu služby a o plnění povinnosti pěstouna vzdělávat se ve zprávách OSPOD.

7.5.3 CO NESMÍ DO DĚLAT

- Nutit pěstouna absolvovat formu vzdělávání, o kterou **pěstoun nemá zájem**, nebo témata, která pro něj nejsou aktuální.

- Nabízet **jiné okruhy**, než které udává [§ 5 vyhlášky č. 473/2012 Sb.](#) (do vzdělávání tedy nepatří aktivity typu „výroba vánočních ozdob“, „pletení věnců, pomlázek“ apod.).
- Dávat pěstounům **podmínku** k absolvování všech seminářů **pouze na půdě DO**, pokud neodpovídají aktuálním potřebám pěstounů a dětí a vyhodnocení jejich situace.

7.6 PRÁVA A POVINNOSTI PĚSTOUNŮ

7.6.1 PRÁVO PĚSTOUNA

- Obdržet od DO informace o možnostech vzdělávání a podmínkách poskytování služeb.
- Obdržet **bezplatné vzdělávání v souladu** se vzdělávacím plánem v rámci 24 hod. vyjma případů, kdy dle podmínek stanovených DO **může hradit spoluúčast**.
- Schválit vzdělávací plán, má právo se vyjádřit k jeho obsahu.
- Poskytovat zpětnou vazbu ke kvalitě a obsahu vzdělávacích aktivit.
- Poskytnout DO závěrečnou zprávu z odborné přípravy žadatelů o PP pro efektivní nastavení vzdělávacího plánu.

7.6.2 POVINNOST PĚSTOUNA

- Povinnost **spolupracovat na vypracování vzdělávacího plánu** společně s DO a odsouhlasit ho.
- Povinnost absolvovat vzdělávání v rozsahu 24 hod. každých 12 kalendářních měsíců od podpisu dohody.
- Povinnost dle svých možností znalostně co nejvíce **obsáhnout témata** definovaná zákonem a vyhláškou.
- Uhradit **spoluúčast za semináře**, která přesahuje limit na vzdělávání daný v podmínkách pro poskytování služeb, pokud takto bylo předem domluveno a odsouhlaseno pěstounem a DO ve vzdělávacím plánu.

7.6.3 CO NESMÍ PĚSTOUN DĚLAT/NA CO PĚSTOUN NEMÁ NÁROK

- Na zajištění **bezplatného vzdělávání** nad rámec 24 hod./12 měsíců.
- Na úhradu témat, která nespádají do okruhů dané § 3, 5 vyhlášky č. 473/2012 Sb.

7.7 DOBRÁ PRAXE

- Je důležité, aby DO nabízela **několik různých vzdělávacích akcí** v různých formách a s odpovídajícími tématy a **další možnosti externích seminářů pro pěstouny**, a tím tak reagovala na jejich **specifické potřeby**. V některých případech je nutné a vhodné nalézt seminář mimo organizaci, protože ho **organizace nenabízí nebo není v potřebné odbornosti**.
- Důležitou součástí úspěšnosti procesu vzdělávání je také **práce s motivací pěstouna**. Je nezbytné, aby pěstoun chápal, proč je vzdělávání důležité pro plnění jeho role. Pěstouna nelze dobře motivovat, pokud není zapojen do sestavení vzdělávacího plánu a nemá možnost jeho obsah ovlivnit, proto je participace pěstouna na tvorbě a aktualizacích vzdělávacího plánu klíčová, stejně jako je klíčové transparentní vyhodnocení efektu vzdělávání pro život pěstounské rodiny a péči o dítě.
- DO by měla být **garantem kvality a odbornosti** vzdělávání (výběr lektora nebo realizátora, kvality obsahu = odborná kvalita).
- DO může sledovat **kvalitu vzdělávacích aktivit a lektorů** pomocí zpětných vazeb (zpravidla dotazníky) od účastníků nebo lektorů, případně ústně od DP, kteří je získají od pěstounů.

- Pokud se jedná o externí kurz pro pěstouny, pak pro DO může být vodítkem garance kvality to, že právnická osoba nabízí také akreditované programy.
- Doporučujeme, aby **odborný pracovník DO** zodpovědný za garanci kvality a odbornosti při vzdělávání **dopředu kontroloval program semináře**, příp. prezentaci, ověřoval reference ve veřejném prostoru, erudovanost a lektorské dovednosti lektora, zda se „umí pohybovat v tématu“, případně zjišťoval doporučení od ostatních organizací.
- V rámci **garance a zpětné vazby** u vzdělávání je v některých krajích doporučován „dohled a přítomnost pracovníka s příslušným vzděláním pro výkon SPOD“ na těchto seminářích s cílem ohlídat kvalitu a odbornost lektorů.
- Je důležité, aby DO **sledovala nejnovější trendy a odborné poznatky** v oblasti týkající se NRP a přizpůsobovala a aktualizovala podle toho témata vzdělávání, čímž by měla garantovat aktuální odborný posun v tématech náhradní rodinné péče.

7.8 DOPORUČENÍ

- Pro **zachování kontinuity a navyšování kompetencí pěstounů** prostřednictvím vzdělávání je doporučeno, aby **DO disponovala zprávou z odborné přípravy žadatelů o PP** (po domluvě předává DO pěstoun, nebo v některých krajích je přímo domluva s pěstounem a předává DO krajský úřad).

Tato činnost vychází z práva pěstouna na pomoc při plnění **povinností udržovat, rozvíjet a prohlubovat** sounáležitost dítěte **s biologickými rodiči** nebo jinými osobami dítěti **vztahově blízkými** z jeho minulosti, včetně **pomoci při zajištění místa** pro uskutečňování styku oprávněných osob s dítětem a při zajištění asistence při tomto styku dle § 47a, odst. 2, písm. e), h) ZSPOD.

8.1 SMYSL/CÍL

Smyslem této činnosti je pomoc při **nastavení, příp. udržení kontaktů** s biologickými rodiči nebo jinými vztahově blízkými osobami z minulosti dítěte a **zpracování témat souvisejících s historií a identitou dítěte**.

Cílem této činnosti je, aby dítě mělo **náhled na situaci, znalo své kořeny**, vědělo, kým je, **co se stalo v jeho minulosti**, proč nevyrostá doma **s rodiči**, co je s jeho blízkými, zda se k nim vrátí, nebo to není pravděpodobné, **zda a jak se s nimi může setkávat**, pokud je to v **jeho zájmu**, a aby bylo v těchto uvedených oblastech **psychicky stabilizované**.

8.2 OBSAH

Podpora sounáležitosti jsou na jedné straně **kontakty** s biologickými rodiči a osobami vztahově dítěti blízkými a na straně druhé **témata týkající se zpracování a náhledu na životní situaci** dítěte (historie, trauma a ztráty, identita). Obsahem této služby jsou:

1. **podpora a pomoc** při realizaci **kontaktů s biologickými rodiči a osobami blízkými** (telefonických, písemných, osobních)
  2. **poradenství k tématům** sounáležitosti, kontaktů, témata spojená s historií dítěte (nepříznivé životní zkušenosti), jeho identitou (etnicita, kulturní příslušnost, původ, kořeny, náboženské vyznání a další oblasti vytvářející identitu), zpracováním traumat ([komplexní vývojové trauma](#), vztahové trauma, zážitkové trauma) a ztrát dítěte (odloučení od biologických rodičů)
- **Kontakt** s biologickými rodiči a osobami vztahově dítěti blízkými je jedním z nástrojů pro zpracování příběhu dítěte a podporu sounáležitosti. Nemusí se vždy odehrávat v reálné rovině a **nelze ho nastavovat automaticky**.
  - Je důležité, aby celá tato problematika a **témata související** s podporou sounáležitosti byly **zpracovány** na mentální/psychické úrovni, aby dítě zvládlo informace zakomponovat do své současné situace. Je důležité, aby dítě znalo svůj životní příběh, rozumělo mu, mělo náhled na situaci. Díky poradenství v těchto tématech **DP navyšuje také kompetence pěstounů**, vysvětluje, přiměřeně věku a schopnostem zapojuje dítě, a tím je možné dosáhnout cílového stavu – tedy, že **dítě je v této oblasti psychicky stabilizované**.
  - Po dohodě s pěstouny může DO být **prostředníkem pro realizaci kontaktu**. Tam, kde je potřeba např. kontaktuje biologické rodiče nebo jiné osoby dítěti vztahově blízké a dohodne, kdy a kde se kontakt uskuteční. DO může být také tím, kdo přímo kontakt vede, tedy pracovník DO se kontaktu účastní, pokud to zatím pěstoun sám nezvládne. Přítomnost pracovníka DO je také vhodná nebo nezbytná tam, kde je potřeba ohlídat **bezpečí dítěte** – **vždy záleží na vyhodnocení situace DO**. Pracovník DO také může být prostředníkem např. pro písemný kontakt a předávání zpráv biologickým rodičům a osobám dítěti vztahově blízkým, pokud z nějakého důvodu nelze, aby takto činil sám pěstoun. Je důležité, **aby způsob a role jednotlivých aktérů** při zvoleném druhu kontaktu **byly domluveny/stanoveny** se všemi hlavními aktéry (pěstouni, dítě, OSPOD, biologičtí rodiče nebo osoby dítěti vztahově blízké, DO) a byly zaneseny v IPOD.

8.3 FORMA

Forma je zpravidla **osobní**, lze využít **také telefonické nebo písemné** (e-mailové) konzultace s DP nebo kontaktu s biologickými rodiči a osobami blízkými.

Forma kontaktu se v čase proměňuje dle potřeb, životní situace a věku dítěte.

Metodika [Realizace kontaktů dětí v NRP \(MPSV\)](#) rozděluje formu na **přímý** (osobní – setkání, on-line, telefon) a **nepřímý kontakt** (e-mail, výměna fotografií, povídání o rodičích, dopisy). Osobní přímý kontakt se pak dále dělí na další formy, z nichž uvádíme:

- **kontakt s asistencí** (za souhlasu pěstouna a rodičů DP připravuje, zajišťuje a **účastní se po celou dobu** kontaktu s cílem **zajištění bezpečí** dítěte a podpory pěstounů, rodičů)
- **asistovaný kontakt** (ten může nařídit pouze soud) – např. z důvodu ochrany bezpečí dítěte za účasti třetí osoby, tzn. není ponechán pouze na domluvě pěstounů a biologických rodičů nebo jiných osob dítěti vztahově blízkých

Jde o pracovní rozdělení, v jiných metodikách, které uvádíme v odkazech na odborné materiály, mohou být použity další varianty a pojmenování tohoto rozdělení. Důležité je, aby při **volbě formy nedocházelo k poškozování zájmů a bezpečí dětí** a nebyla porušována **práva** biologických **rodičů** a náhradních rodičů. V dohodě o realizaci kontaktů se DO snaží primárně vždy o **dohodu** mezi aktéry.

8.4 ROZSAH A ÚHRADA

Rozsah **odborného poradenství**, které **spadá tématy do služby podpory sounáležitosti** (zpracování historie, identita, využití socioterapeutických technik), **je závislý na dohodě** s pěstounem, příp. dítětem. Rozsah **poskytované nebo zprostředkované služby** také **ovlivňuje IPOD** a úkoly z něj vyplývající. Rozsah služby s ohledem na obsah poradenství bude různý podle toho, zda se dítě vrací k biologickým rodičům, nebo nevrací, v jaké situaci se nacházejí jeho biologičtí rodiče nebo jiné dítěti vztahově blízké osoby, v jaké situaci se dítě a pěstouni nacházejí a jaké jsou jejich aktuální potřeby (např. zpracování traumat, problematika CAN apod., návrat do rodiny).

Náklady na přípravu a realizaci osobních kontaktů dítěte s biologickou rodinou, které vyžadují facilitaci či asistenci, hradí **primárně DO ze SPVPP**. Jedná se zejména o náklady na prostory, ve kterých se kontakt koná (zpravidla se jedná o prostory DO), a náklady na pracovníky zajišťující facilitaci či asistenci.

Pěstoun hradí zpravidla vlastní náklady na dopravu dítěte na místo kontaktu, případně mu může **DO na dopravu přispět** dle stanovených pravidel a limitů dané DO (pěstoun je s pravidly a limity seznámen předem).

Pěstoun se může také podílet na úhradě nákladů za prostory konání kontaktu, které si vybral, a to zejména v případě, kdy odmítnul jiné vhodné prostory pro realizaci kontaktu nabídnuté DO. U osob v evidenci (PPPD) lze **proplácet také náklady spojené s ubytováním a náklady na dopravu při přebírání/předávání** dítěte. Konkrétní limity má stanoveny každá DO a pěstouna o nich informuje předem.

DO zajišťuje službu podle **podmínek organizace**, se kterými je pěstoun předem seznámen v souladu s aktuálně platnou **Instrukcí k využití SPVPP**.

8.5 PRÁVA A POVINNOSTI DOPROVÁZEJÍCÍ ORGANIZACE

8.5.1 PRÁVO DO

- V každé pěstounské rodině vždy po dohodě s pěstouny **pravidelně vyhodnocovat** nastavené služby spojené s tématy „podpory sounáležitosti“, pravidelně na konzultacích tato témata pěstounům a dětem nabízet, hovořit o nich a **aktivně nabízet možnosti**, které pomohou dítěti a pěstounům témata podpory sounáležitosti **zpracovat a získat na ně náhled**.
- **Doporučit zprostředkování psychologa nebo terapeuta**, pokud to situace vyžaduje (služba je pak čerpána ze služby „odborná pomoc“).
- **Mapovat historii pěstounské a biologické rodiny** (ve spolupráci s OSPOD, pěstouny, dítětem, biologickými rodiči).
- **Vyhledávat rodiče, pokud je to uvedeno v IPOD jako úkol pro DO** (tzn. OSPOD ví, že DO vyhledá rodiče, pěstoun s postupem souhlasí a je vyhledání biologických rodičů v zájmu dítěte).
- **Uzavírat dohodu o pravidlech kontaktu** (ústní nebo písemnou) mezi jednotlivými stranami; pokud je to vhodné a reálné (uzavření písemné dohody na půdě DO nemá být podmínkou pro uskutečnění, resp. neuskutečnění kontaktu).
- **Připravovat účastníky** na kontakt (pěstouny, biologické rodiče, děti, příp. další účastníky).
- Požádat OSPOD o **svolání případové konference**, pokud nastavený kontakt neodpovídá potřebám a zájmům dítěte.
- Podat zprávu k soudu, pokud všechny ostatní nástroje řešení (případová konference, jednání s OSPOD nebo s krajským úřadem, mediace apod.) neuspokojivého průběhu kontaktu selhaly a **dítě je kontaktem ohroženo**.

8.5.2 POVINNOST DO

- **Navyšovat** společně s pěstounem **kompetence pěstouna** v tématech podpory sounáležitosti, jako jsou: zpracování historie, budování identity, zpracování traumat a ztrát atd.
- Pomáhat při **realizaci kontaktu** s biologickými rodiči a osobami blízkými a při **zajištění místa** pro uskutečňování kontaktu.
- **Pomáhat dítěti a pěstounům zpracovat životní historii dítěte**, tam, kde není nutné, aby to dělal přímo DP, **vést pěstouny k využití vhodných socioterapeutických technik práce s dítětem** a rodinou (MY BACKPACK, Kniha života, Osa života, různé komunikační techniky s využitím např. maňásků, kreslení apod.).
- **Vyjasnit společně** s OSPOD, pěstounem, dítětem v PP a biologickým rodičem, příp. jinou osobou dítěti vztahově blízkou **smysl a cíl kontaktu, jeho pravidla a dle toho navrhnout pro dítě vhodnou formu a frekvenci kontaktu** (nastavení je v souladu s IPOD).
- **Zapojovat** do nastavování kontaktu **dítě** (princip participace) tak, aby mohlo mít **vliv na rozhodnutí**. DP vyhodnocuje situaci a navrhuje řešení tak, aby dítě bylo v bezpečí.
- Po dohodě s pěstounem **zprostředkovat** nebo **poskytovat pěstounovi a dítěti odborné poradenství v tématech** týkajících se historie dítěte, zpracování identity, nepříznivých životních zkušeností a vést pěstouny k využití socioterapeutických technik, které tyto oblasti zahrnují, pomáhají při práci s dítětem, s pochopením témat, při získání náhledu, při samotném zpracování a jejich prožití. DO je zodpovědná za poskytování **podpory a poradenství dítěti, pěstounům** ve výše uvedených odborných tématech.
- **Zajistit přípravu dítěte, biologických rodičů či dalších blízkých osob a pěstounů na kontakt** a zajistit **následnou reflexi po kontaktu** (co bylo dobré, co příště bude realizováno jinak – zvláště pak s ohledem na zájem, bezpečí a smysluplnost kontaktu pro dítě), pokud se hlavní aktéři na realizaci kontaktu dohodli a souhlasí s tím. DP je v tomto případě zodpovědný za vedení a organizaci kontaktu.

- **Informovat OSPOD o průběhu kontaktů dítěte s rodičem** (v rámci půlročních zpráv, ev. častěji, pokud dochází ke komplikacím a je třeba nastavení kontaktu revidovat).
- **Pravidelně přehodnocovat kontakt** (smysluplnost pro dítě, adekvátnost vzhledem k životní situaci a věku dítěte, bezpečí při kontaktu, nutnost asistence či možnost směřování k přirozenému kontaktu), **vyhodnocovat rizika** a přijímat opatření pro zmírnění těchto rizik, promítat výstupy do plánu pobytu dítěte v PP a ev. také IPOD (projednávat vyhodnocení kontaktů s OSPOD a podílet se na opatřeních upravujících kontakty dítěte s rodinou).
- Seznámit pěstouna s rozsahem limitů na úhradu služby a podmínkami poskytování služby podpory sounáležitosti nastavené DO.
- **Přízpůsobovat a nabízet vhodné semináře do vzdělávacího plánu** týkající se témat podpory sounáležitosti, zpracování historie, traumatu a souvisejících oblastí (identita, kořeny atd.).
- **Zprostředkovávat a zajišťovat úhradu odborníka** na vedení kontaktu (facilitace, asistence, mediace), případně na podporu a přípravu biologických rodičů nebo jiných blízkých osob pro kontakt, pokud se **DP dostává do střetu zájmu** a nastavení a zajištění kontaktu je z tohoto důvodu problematické. Zprostředkovat a zajistit úhradu externího odborníka na realizaci kontaktu lze také v případě naplněné kapacity na půdě DO.
- Reportovat o průběhu služby ve zprávách OSPOD.

8.5.3 CO NESMÍ DO DĚLAT

- **DO bez spolupráce s pěstouny a OSPOD** nesmí sama **určovat formu a rozsah kontaktu** (nemůže se sama rozhodnout o kontaktování rodičů nebo trvat na podepsání písemné dohody o zvolené a dohodnuté formě a rozsahu kontaktu), viz např. [Doporučení zástupkyně veřejného ochránce práv](#).

8.6 PRÁVA A POVINNOSTI PĚSTOUNA

8.6.1 PRÁVO PĚSTOUNA

- Využít pomoci DO ke **zprostředkování nebo zajištění prostor** k realizaci kontaktu.
- Na pomoc od DO při plnění povinností **udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost** dítěte s biologickými rodiči a jinými dítěti vztahově blízkými osobami.
- Informovat se na **limity spojené s úhradou služby** (doprava, ubytování, hrazení prostor pro asistenci) a na její rozsah.

8.6.2 POVINNOST PĚSTOUNA

- **Podporovat sounáležitost dítěte** s biologickými rodiči a osobami dítěti blízkými.
- **Rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte** v tématech historie dítěte, jeho kořenů, podporovat jeho identitu a pomáhat při zpracování nepříznivých životních zkušeností dítěte.
- **Podílet se na úhradě nákladů** za prostory pro zprostředkování kontaktu, v případě, že DO nehradí zajištěný prostor, nebo hradí jen poměrnou část (dle Instrukce k využití SPVPP 2019). Jedná se o ojedinělé případy, kdy pěstoun nevyužije prostor nabízený DO.

8.6.3 CO NESMÍ PĚSTOUN DĚLAT

- Bez **vědomí OSPOD** sám **vyhledávat biologické rodiče a zajišťovat s nimi kontakt s dítětem** (např. mohou mít rodiče zakázaný styk s dítětem nebo jinak upravený, pěstoun by se situací měl být vždy seznámen, informace o situaci jako první poskytne právě OSPOD).
- Vyhledávat rodiče, pokud to není přímo uvedeno v IPOD jako úkol pro DO

8.7 DOBRÁ PRAXE

Je vhodné, pokud:

- DP pravidelně vysvětluje pěstounovi **důležitost odborných témat** prohlubujících a rozvíjejících podporu sounáležitosti **pro zpracování historie dítěte a pochopení jeho životního příběhu včetně dalších souvisejících témat** (trauma a ztráty, nepříznivé životní zkušenosti, identita), respektuje přání a názory pěstouna na využití získaných znalostí, příp. dovedností v praxi.
- DP seznamuje pěstouna s **důležitostí poskytované služby**, aby si pěstoun byl vědom podpory a možnosti konzultovat s DP mimo jiné kroky vedoucí k **nastavení a realizaci kontaktu** s biologickými rodiči nebo jinými blízkými osobami. Jde o předcházení rizikům pro dítě při nekontrolovaných a nahodilých kontaktech s rodiči bez plánování a přípravy (předem neplánované návštěvy biologických rodičů v místě bydliště nebo posílání dětí na „víkend“ k rodičům).
- **DO má ošetřený střet zájmu**, aby např. v náročných případech doprovázející pracovník dané pěstounské rodiny nebyl zároveň odborným pracovníkem pro vedení kontaktu.
- DP **vyhodnocuje, reviduje a monitoruje každý kontakt** s biologickými rodiči či jinými osobami blízkými, motivuje pěstouna pro využití tohoto poradenství s ohledem na dobře nastavené hranice a formu a frekvenci kontaktu v rámci ochrany dítěte.
- DP využívá **dostupné nástroje sociální práce**, jako je např. případová konference, rodinná konference, případové setkání **za účasti dítěte apod.**
- DP **vytváří** v rámci vyhodnocování a nastavování této služby **okolo dítěte tým** napříč systémem, jednotlivé **kroky pomoci jsou koordinované, nezbytné informace jsou sdílené.**
- DO interně disponuje proškolenými pracovníky na poskytování zvoleného druhu kontaktu (tedy nezajišťuje je pouze externě), ideálně v zaměstnaneckém poměru, případně má nasmlouvané „stálé“ externí odborníky (př. rámcová smlouva o spolupráci apod.).
- DP disponují znalostmi z okruhů: realizace kontaktů s dítětem v PP, práce s **traumatem**, nepříznivé životní zkušenosti dítěte, **identity dítěte** (ethnicity, kulturní příslušnosti, původu, kořenů, náboženského vyznání a dalších oblastí vytvářejících identitu), **zpracování** životního příběhu dítěte (tzv. zpracování historie), vytvoření terapeutického příběhu pro dítě.

8.8 DOPORUČENÍ

- Instrukcí k využití SPVPP doporučujeme **vymezit limit v oblasti rozsahu a výše úhrady (garantovaný limit)** za využití nástrojů **facilitace/mediace**, pokud je externě využita, a upravit výši SPVPP tak, aby byl tento **nástroj v praxi finančně uplatitelný a v praxi využitelný.**
- **Nástroje facilitace/mediace** jsou v některých případech vhodným prostředkem pro objasnění/vyřešení situace při nastavení kontaktů. Metodika pro Realizaci kontaktů dětí v NRP od MPSV doporučuje tyto nástroje **využívat a ve složitých případech** při nastavení kontaktu je tak jejich využití nezbytné.

ZAJIŠTĚNÍ PÉČE O SVĚŘENÉ DÍTĚ

Tato činnost vychází z práva pěstouna na poskytnutí trvalé nebo dočasné pomoci při zajištění osobní péče o svěřené dítě **v konkrétně zákonem stanovených případech** dle § 47a, odst. 2 ZSPOD a práva na poskytnutí pomoci se **zajištěním celodenní péče** o svěřené dítě dle § 47b, odst. 2 ZSPOD.

9.1 SMYSL/CÍL

Smyslem této činnosti je pomoc pěstounům v péči o dítě, především se zajištěním **hlídání v době**, kdy pěstoun potřebuje zařídit **nezbytné záležitosti** (zákonem vyjmenované) nebo čerpat odpočinek za účelem své **psychohygieny**.

Cílem činnosti je **zajištění péče** o svěřené dítě v **zákonem definovaných případech**, kdy pěstoun nemůže o svěřené dítě krátkodobě osobně pečovat. Dalším cílem je předcházet syndromu vyhoření pěstounů **zajištěním** jejich **odpočinku**.

9.2 OBSAH

Obsahem služby je poskytnutí samotného **zajištění péče o dítě**, kdy pěstoun nemůže o dítě ze zákonem vyjmenovaných důvodů pečovat a kdy má ze zákona nárok na odpočinek. Způsob zajištění služby je plánován dopředu na základě vyhodnocení aktuální situace rodiny a potřeb dítěte, aby mohla být potřebná péče zajištěna bez odkladu. Zvolený způsob zajištění služby pro pěstouna musí být vždy v souladu se zájmem a potřebami dítěte, mělo by se vždy jednat o **konsenzus osoby pečující, dítěte a organizace**.

9.3 FORMA

Organizace nabízí pěstounovi **více forem zajištění péče** od pomoci se zmapováním možností až po poskytnutí samotné péče pracovníkem organizace. Konkrétní zajištění **péče se volí podle dané situace**.

- Je možné nabízet **skupinovou i individuální formu**, co se týká rozsahu dní, je možné využít hlídání *více dní za sebou s přespáním i jednodenní hlídání*.
- Službu obvykle **zajišťuje třetí osoba**/hlídací agentura, dobrovolníci, další osoby z komunity pěstouna, při volné kapacitě dalších pěstounů (osoby v evidenci), mateřská centra, dětská skupina, soukromá školka apod.

9.4 ROZSAH A ÚHRADA

DO zajišťuje službu **podle podmínek organizace**, se kterými je pěstoun předem **seznámen v souladu s aktuálně platnou Instrukcí k využití SPVPP**. Podmínky DO srozumitelně definují, **kdo a za jakých podmínek může** péči zajišťovat, včetně úhrady **finančních** nákladů.

Celodenní zajištění péče:

- U dětí starších dvou let **rozsah 14 dní** za kalendářní rok v **odůvodněných případech a v souladu s IPOD** (zdravotní postižení, např. ADHD, autismus apod.) **i nad rámec 14 dní** – musí být **písemně odůvodněno DP**.

- Službu lze čerpat po dnech (není nutné čerpat celých 14 dní v kuse), nevyčerpané dny se do dalšího roku nepřevádějí.
- Úhrada limitů – cen za hlídání je vždy do výše ceny v čase a místě obvyklé.

Krátkodobé zajištění péče:

- Zajištění péče o svěřené dítě ve vyjmenovaných případech, **kdy pěstoun nemůže o svěřené dítě krátkodobě osobně pečovat** (při pracovní neschopnosti pěstouna nebo při ošetřování osoby blízké, narození dítěte, úmrtí osoby blízké, vyřizování nezbytných záležitostí).

Počet dní není určen (dle Instrukce čerpání SPVPP je rozsah učen v rozsahu max. několika dnů). V případě dlouhodobé neschopnosti pěstouna je nutné řešit s OSPOD, zda je nadále možný výkon pěstounské péče.

Úhrada:

- Je stanovena Instrukcí pro čerpání SPVPP a podmínkami poskytování služeb konkrétní DO.
- Lze proplatit i školy v přírodě, tábory a jiné zotavovací akce, pokud je to v souladu se zájmy dítěte, do výše podmínek rozsahu a limitů a Instrukce k využití SPVPP lze proplatit i zahraniční zotavovací akci, tábor apod. – vždy do ceny obvyklé v ČR.
- Při úhradě **zajištění celodenní péče** nemusí být splněna podmínka, že je pečováno o všechny svěřené děti najednou.
- Lze **proplatit ve výjimečných případech hlídání i příbuzným osobám**, pokud z právního předpisu nevyplývá tato péče jako povinnost pomáhat (manžel/manželka ve společné domácnosti, pokud není pěstounem – tzn. dítě bylo svěřeno jen jednomu z manželů) a pokud nevznikl nárok na ošetřovné.

9.5 PRÁVA A POVINNOSTI DOPROVÁZEJÍCÍ ORGANIZACE

9.5.1 PRÁVO DO

- Zajistit **celodenní péči o dítě se specifickými potřebami** (nad rámec specifických potřeb NRP, ale např. psychické nebo fyzické povahy – autismus, fyzické znevýhodnění apod.) **pracovníkem organizace**.
- **Realizovat jednodenní a pobytové akce** pro děti v pěstounské péči.
- Ze SPVPP **uhradit náklady osob, které zajišťují péči**, náklady na prostory, kde je hlídání realizováno, pokud hlídá pracovník více dětí najednou, má DO nárok ze SPVPP proplatit i materiál na zábavní aktivity.

9.5.2 POVINNOST DO

- **Zmapovat dostupné zdroje** v širší rodině a komunitě.
- Vytipovat vhodné možnosti a způsoby zajištění péče o svěřené dítě (tábory, zotavovací akce a pobyty, agentury na hlídání) nebo osoby, které by mohly dočasně převzít péči o svěřené dítě, a koordinace zajištění pomoci.
- **Uhradit náklady nebo části nákladů DO** na zajištění osobní péče o svěřené dítě dle pravidel Instrukce k využití SPVPP a podmínek rozsahu limitů DO.
- Zprostředkovávat nebo poskytovat a uhradit **hlídání dětí při vzdělávání pěstounů**.
- **Plánovat způsob zajištění služby** dopředu, písemně potvrzovat s pěstouny čerpání služby včetně rozpočtu – limitů na službu (dohoda, plán průběhu péče/pobytu dítěte v PP, konkrétní formy a limity úhrady).
- Pravidelně **aktualizovat plán** pro zajištění péče a zajistit, aby obsahoval i náhradní variantu pro případy, kdy první variantu není možné v dané chvíli využít.

- Seznámit pěstouna s pravidly poskytování služeb, limity a rozsahem pro čerpání/úhradu této služby.
- Poskytnout pěstounovi **doporučení a pokyny** pro případ, že zajištění péče o dítě sjednává sám pěstoun se třetí osobou.
- V podmínkách poskytování služby stanovit ceny v místě a čase obvyklé.
- **Reportovat** o průběhu stavu čerpání služby **ve zprávách OSPOD**.

9.5.3 CO NESMÍ DO DĚLAT

- Bezdůvodně **hradit pobyty delší** než 14 dnů ze SPVPP.

9.6 PRÁVA A POVINNOSTI PĚSTOUNŮ

9.6.1 PRÁVO PĚSTOUNA

- **Na hlídání dítěte** v případě, že je dočasně práce neschopný nebo ošetřuje osobu blízkou (tento stav mu znemožňuje péči o dítě), při narození dítěte, při vyřizování nezbytných osobních záležitostí, při úmrtí osoby blízké. **Při společné pěstounské péči**, v případě, že jeden pěstoun potřebuje zařídit potřebné záležitosti nebo je nemocný, **péči přebírá automaticky pěstoun druhý**. Teprve pokud nemohou oba, je možné čerpat službu.
- Na zajištění dlouhodobé a krátkodobé péče o každé dítě v PP **dle zákonem stanovených pravidel**.

9.6.2 POVINNOSTI PĚSTOUNA

- **Přispívat** při zajištění celodenní péče **na úhradu stravy, ubytování z příspěvku na úhradu potřeb dítěte**.
- **Uhradit náklady za aktivity nad rámec** zajištění péče (vstupy do zábavních center, zoo, aquaparků, hradů, zámků, sportovišť apod.).

9.7 DOBRÁ PRAXE

- Je vhodné, pokud **DO disponuje vlastními proškolenými pracovníky** na hlídání dětí, které využívá jak při **skupinových akcích, tak při individuálních požadavcích** na hlídání. Tito pracovníci jsou seznámeni se specifiky NRP, mají zajištěnou pravidelnou intervizi a možnost konzultace, jsou v úzké spolupráci s DP. Tato forma služby vyžaduje vyšší finanční nákladovost (pokud není zajištěna dobrovolníky).
- Pokud je nutné, aby hlídání zajišťoval v doprovázené rodině **DP** – pak doporučujeme toto realizovat pouze ve **výjimečných případech a za podmínky ošetření střetu zájmu**, resp. nastavení a udržení hranic, kdy by DP působil v rodině ve více rolích. Pokud v pěstounské rodině DP realizuje **hlídání**, je nutné, aby tato činnost **byla uvedena v náplni práce**.
- Pěstoun má od organizace jasné **doporučení a pokyny** pro případ, že si zajištění péče sjednává **sám pěstoun se třetí osobou**.

9.8 DOPORUČENÍ

- Doporučujeme **upřesnit v Instrukci čerpání SPVPP** počet dní, po které je možné ze SPVPP čerpat úhradu **krátkodobé péče o dítě**. V praxi se setkáváme s případy, kdy je pracovní neschopnost dlouhodobá a ze SPVPP je pak problém tyto dlouhodobé neschopnosti v rámci zajištění péče hradit.

-
- **Sjednotit napříč ČR limity za krátkodobé i dlouhodobé zajištění péče** bez ohledu na cenu v místě obvyklou. Již nyní jsou krajové rozdíly markantní a dle zkušenosti neodpovídají situaci (př. DO v Praze má v interních pravidlech nižší limity pro zajištění péče než např. v MS kraji, přičemž ceny obvyklé jsou v Praze vyšší než v MS kraji). Zde doporučujeme tedy spolupráci s úřady práce a jednotný výklad, aby **pěstouni měli garantovanou cenu** po celé ČR stejnými finančními limity.

Materiál vznikl v období od ledna do prosince 2023 a byl finalizován v květnu 2024.

TENTO MATERIÁL VYTVOŘILI SPOLEČNOU PRACÍ:

Mgr. Ivana Gocalová; Centrum psychologické pomoci, p. o. – v Centru psychologické pomoci pracuje dvacet let na pozici sociální pracovnice. Působila zde v rámci odborného sociálního poradenství (poradenství v rozvodových a porozvodových situacích včetně prvků mediace) a v oblasti náhradní rodinné péče. Od roku 2013 se její náplň práce soustřeďuje již převážně na oblast NRP, kde doprovází pěstounské rodiny a zaměřuje se na problematiku dětí přijatých do NRP. Od roku 2019 působí také jako metodička sociální práce pro celou organizaci.

Centrum psychologické pomoci – příspěvková organizace Moravskoslezského kraje; je druhou největší organizací doprovázející pěstounské rodiny v ČR. Působí prostřednictvím 6 pracovišť v oblasti celého Moravskoslezského kraje a to v těchto dvou základních oblastech: odborné sociální poradenství v oblasti rodinných a partnerských vztahů a náhradní rodinná péče a sociálně-právní ochrana dětí. Od roku 2022 spravuje CPP 2 zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

Mgr. Radka Stryalová; Centrum pro náhradní rodinnou péči, o. p. s. – vystudovala sociální práci na TUV Liberec a na UK FHS magisterský obor „řízení a supervize v sociálních a zdravotnických organizacích“. Celou profesní dráhu se pohybuje v oblasti práce s ohroženými dětmi. Nyní pracuje na pozici vedoucí doprovázení pěstounů v Centru pro náhradní rodinnou péči Litoměřice. Poskytuje také supervizi sociálním pracovníkům a facilituje případové konference.

Centrum pro náhradní rodinnou péči – organizace, kterou založila Margita Šantavá již před 18 lety. Po celou dobu se činnost organizace zaměřuje na podporu náhradních rodin, a to jak osvojitelských, tak pěstounských. Posláním organizace je pomáhat dětem vyrůstajícím v náhradní rodině prožít plnohodnotné dětství a posilovat jejich šance – uspět v životě.

Mgr. Martina Loutná; Dobrá rodina o. p. s. – odbornice s bohatými zkušenostmi z oblasti sociální práce s dětmi, mládeží a jejich rodinami, věnovala se také problematice závislostí a koordinaci komunitního plánování sociálních služeb a dalších pomáhajících organizací na regionální úrovni. Realizovala preventivní programy pro učitele a žáky a studenty základních a středních škol a v rámci osvěty v oblasti ochrany dětí a náhradního rodičovství s nimi spolupracuje doposud. V organizaci Dobrá rodina se od roku 2012 podílí na rozvoji služeb v oblasti náhradní rodinné péče. Podporuje zájemce o náhradní rodinnou péči a realizuje jejich přípravy; je vyškolenou lektorkou programu PRIDE. V současnosti se také soustředí na podporu a pomoc adoptivním rodinám a vzdělávání jak náhradních rodičů, tak dalších odborníků. Má výcviky v arteterapii, respektujícím přístupu, terapeutickém rodičovství a dalších metodách.

Dobrá rodina o.p.s. – největší organizace doprovázející pěstounské rodiny v rámci celé ČR. Svoje služby nabízí také adoptivním rodinám i dalším rodinám se svěřenými dětmi. Je aktivní v oblasti osvěty, podporuje zájemce o náhradní rodičovství, realizuje pro ně odborné přípravy i psychologické posouzení. Vzdělává náhradní rodiče i další odborníky. Zapojuje se do systémových změn a spolupracuje s dalšími aktéry v systému náhradní rodinné péče a ochrany dětí.

Mgr. Anna Němcová; PREVENT 99 z. ú. – vystudovala Zdravotně sociální fakultu JČU v Českých Budějovicích. Své další vzdělávání pak zaměřovala na psychoterapii a poradenskou práci s lidmi v obtížných životních situacích. Pracovala 2 roky na Dětské psychiatrické klinice ve FN Motol v Praze, poté se přestěhovala do jižních Čech, kde v organizaci PREVENT pracuje již 25 let. Je ředitelkou sekce Náhradní rodinné péče, věnuje se psychoterapii v pěstounských i osvojitelských rodinách, lektoruje kurzy příprav pro budoucí náhradní rodiče. Žije na Strakonicku, s manželem vychovává 4 děti: vlastní, osvojené i pěstounské.

PREVENT 99 z.ú. – jihočeská nezisková organizace, která se od roku 1999 věnuje zejména sociální práci s dětmi, mládeží, dospělými i celými rodinami. Aktuálně zde pracuje více než 80 zaměstnanců v 16 různých službách, které jsou zaměřené na sociální prevenci, adiktologii a SPOD. V oblasti Náhradní rodinné péče PREVENT doprovází přibližně 100 pěstounských rodin, poskytuje terapeutické, poradenské a vzdělávací služby osvojitelům a realizuje kurzy příprav pro budoucí náhradní rodiče.

David Svoboda, DiS.; Amalthea z.s. – vzděláním sociální pracovník, terapeut a supervizor. Od roku 1996 pracuje v oblasti náhradní rodinné péče a podpory rodin a dětí, které se ocitly v náročné životní situaci. Je spoluzakladatel a ředitel neziskové organizace Amalthea z. s. Je předsedou výboru Asociace dítě a rodina, která usiluje o transformaci systému péče o ohrožené děti. V osobním i profesním životě ho mimo jiné ovlivnila vlastní zkušenost s rodičovstvím i pěstounstvím. Spolu s manželkou mají tři vlastní děti a do pěstounské péče přijali dva chlapce. Ti jsou nyní už dospělí. Za důležité považuje to, aby každé dítě mohlo vyrůst v rodině a mohlo zažít bezpečný a dlouhodobý vztah.

Amalthea z. s. – nezisková organizace, která poskytuje služby dětem a jejich rodinám v Pardubickém kraji již od roku 2003. Cílem působení organizace je zvýšit spokojenost dětí v rodinách vlastních i náhradních a předcházet umístování dětí do ústavní péče.

JUDr. Petr Najman; Centrum pro dítě a rodinu Valika, z. s. – ředitel organizace, lektor příprav budoucích náhradních rodičů, předseda poradního sboru hejtmana Karlovarského kraje pro sociálně-právní ochranu dětí a v neposlední řadě také vychovává chlapce v pěstounské péči. Celý svůj dosavadní profesní život se zabývá oblastí péče o ohrožené děti. V současné době se nejvíce věnuje poskytování poradenství zájemcům o náhradní rodinnou péči a poskytování právního poradenství pěstounům a osvojitelům.

Centrum pro dítě a rodinu Valika, z.s. – nezisková organizace, která působí již 11 rokem v Karlovarském kraji a zaměřuje se zejména na poskytování sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi a doprovázení pěstounských rodin. V rámci dalších odborných služeb nabízí poradenství zájemcům o náhradní rodinnou péči, program pozitivního rodičovství TRIPLE P nebo terapeutické rodičovství.

Mgr. David Černík, DiS.; ALTER EGO – institut pro podporu vzdělanosti, z. s. – pedagog, tvůrce a lektor vzdělávacích programů v oblasti sociálně-psychologického vzdělávání. Zaměřuje se na systémová a koncepční řešení rozvoje osobních (osobnostních) a profesních kompetencí pracovníků v pomáhajících profesích a náhradních rodičů. Realizuje psychosociální výcviky pro děti a dospívající na prahu odchodu z dětského domova. V korporátním prostředí vede výcviky manažerů a leaderů v komunikačních dovednostech, pracuje s nimi i v rámci individuálního rozvoje. Několik let pracoval v doprovázející organizaci. Vystudoval školský management na Filozofické fakultě UPOL a učitelství pedagogiky na Pedagogické fakultě UPOL a obor diplomovaný zdravotnický záchranář. Kromě vzdělávání v programech zaměřených na oblast náhradní rodinné péče a sociálně-právní ochranu dětí se intenzivně věnuje studiu Transakční analýzy. Je absolventem systematického výcviku TA210 a navazujícího Advanced Training výcviku «ATTA», V této oblasti se kontinuálně vzdělává a rozvíjí. Transakční analýza je pro něj osobní filozofií a životním stylem.

Od roku 2003 řídí spolek **ALTER EGO – institut pro podporu vzdělanosti, z. s.** – neziskovou organizaci, zastřešující všechny neziskové projekty, např. „Náhradka.cz“ a „Kompetenční model doprovázení“, jehož je autorem a spoluvůdcem. Vede realizační tým.

Ing. Mgr. Dana Lipová – ředitelka Nadace Sirius, která vznikla v roce 2008 a jejíž činnost je zaměřená na pomoc znevýhodněným dětem. Vystudovala systémovou analýzu na VŠE v Praze a sociologii a sociální politiku na FSV UK. Podílela se na průzkumech v oblasti pěstounské a ústavní péče a preventivní práce s ohroženou rodinou. Společně s PhDr. Vědunou Bubleovou iniciovaly v roce 2015 vznik Asociace Dítě a Rodina, kde doposud působí jako její místopředsedkyně.

Gabriela Navrátilová – dvanáct let pracuje v Nadaci Sirius na pozici projektového manažera pro oblast náhradní rodinné péče. V předešlých zaměstnáních působila na manažerských pozicích jak v komerčním, tak i v neziskovém sektoru.

Nadace Sirius – soukromá nadace založená v roce 2008, její činnost je zaměřená na pomoc znevýhodněným dětem. Nadaci vedou a plně financují manželé Radka a Jiří Šmejcovi. Nadace podporuje širokou škálu projektů, které pomáhají ohroženým dětem a jejich rodinám. Většinou se zaměřuje na

systematické, dlouhodobé řešení problémů, které spadají do sféry prevence ohrožení dítěte a jeho rodiny, náhradní rodinné péče a do oblasti podpory zdravotně znevýhodněných dětí. Prostřednictvím pravidelně vypisovaných grantových řízení rovněž podporuje aktivity jiných neziskových organizací, které se danou problematikou zabývají. V roce 2017 spustila Nadace Sirius projekt nazvaný Patron dětí, který je zaměřen na přímou pomoc potřebným dětem formou adresných veřejných sbírek.

VEDENÍ PRACOVNÍ SKUPINY A EDITACE DOKUMENTU:

Mgr. Tereza Knytlová – vystudovala Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, obor sociální práce (1992). Ve volnočasových aktivitách se věnovala výchovným a vzdělávacím činnostem pro děti.

Do roku 2014 pracovala ve společnosti Allianz, a.s. Vzdělání v sociální oblasti a získané dovednosti z manažerské oblasti korporátního světa do roku 2022 uplatnila a propojila v doprovázející organizaci Dobrá rodina, o.p.s. na pozici vedoucí doprovázení a vzdělávání.

Spolupracuje s Nadací Sirius od roku 2023, vedla tým odborníků, který společně vymezil základní rámec doprovázení.

KONZULTACE:

Mgr. Linda Matyšková; Dobrá rodina o. p. s. – vystudovala Právnickou fakultu Univerzity Karlovy, kterou v roce 2001 ukončila diplomovou prací na téma „Volba vhodné náhradní péče o dítě“. Dříve pracovala jako dobrovolnice v organizaci poskytující pomoc rodinám ohroženým závažnou sociální situací a živě se zajímá o alternativní řešení sporů a mezilidskou komunikaci. Pracuje v doprovázející organizaci Dobrá rodina o.p.s. jako právníčka. S Dobrou rodinou dále spolupracuje jako lektorka právní problematiky, mediátorka a facilitátorka případových konferencí.

PaedDr. Zdeněk Moldrzyk – vzděláním speciální pedagog, vystudoval Ostravskou univerzitu a Univerzitu Palackého v Olomouci. Absolvoval mj. výcviky v krizové intervenci, systemickém přístupu ke klientovi, rodinných konstelacích u W. Nellese – Eurasys, Nettersheim, sebezkušenostní skupinu u Josepha a Doris Grevenstette, výcvik u Nancy J. Cohen v metodě Watch, Wait and Wonder, supervizní výcvik, výcvik lektorů programu PRIDE a následně výcvik pro master lektory uvedeného programu u Roba van Pagée. Práci v sociální oblasti se věnuje již více než 30 let, pracoval s dětmi s mentálním handicapem, organizoval sociální a zdravotní péči na úrovni okresu i kraje. Práci s rodinou a v náhradní rodinné péči se věnuje od roku 2007. Od roku 2007 do 2021 byl ředitelem Centra psychologické pomoci p. o. – od roku 2019 spolupracuje s Nadací Sirius zvláště na projektu „Pěstounská péče příbuzných“.

Vydala Nadace Sirius
Všehrdoва 2, 118 00 Praha 1
Vyhotoveno v roce 2024, počet stran 44
info@nadacesirius.cz

ISBN- 978-80-909017-4-2

PRAHA KVĚTEN 2024